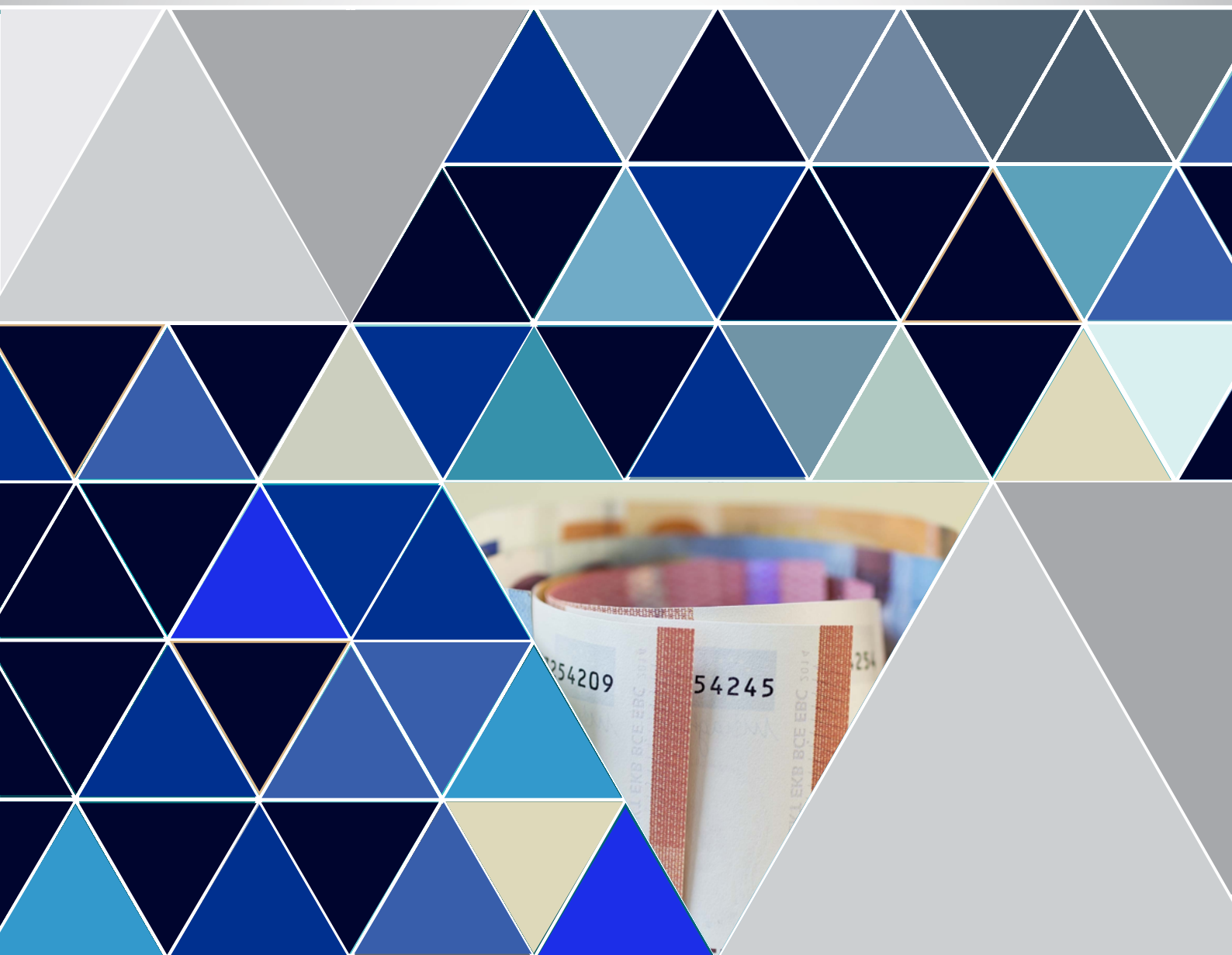
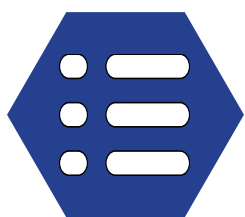

PODSTICAJI ZA SEKTOR USLUGA

1. decembar 2020. godine

Sadržaj:

Pravni osnov	3
COVID-19 krediti za uslužne delatnosti	8
Državna pomoć preko Fonda za razvoj	12
Podsticaji preko Nacionalne službe za zapošljavanje	20
Podsticaji prema Zakonu o ulaganjima	24
Državna pomoć preko Razvojne agencije Srbije	27
Podsticaji za kombinovani transport	28
Podsticaji za turizam	31
Centar za strateške analize, analitiku, planiranje i publikacije	33
Kontakt	33

Pravni osnov

A) Pravni akti u vezi s podsticajima u sektoru usluga

Podsticaji za investiranje u sektoru usluga regulisani su čitavim setom pravnih akata i javnih poziva koji se raspisuju na osnovu ovih akata i sredstava predviđenih budžetom za tu godinu. Krovni zakon koji reguliše državnu pomoć u vidu podsticaja je Zakon o kontroli državne pomoći, a određene usluge imaju i posebno definisane podsticaje u okviru posebnih zakona koji regulišu konkretnu oblast. S druge strane, određene usluge nisu predmet podsticaja po jednim propisima, ali mogu biti predmet podsticaja po drugim propisima.

Zakon uređuje opšti okvir za dobijanje podsticaja, a uredbama, pravilnicima i drugim aktima se propisuju bliži uslovi za apliciranje za podsticaje. Za većinu programa podrške potrebno je sačekati i raspisivanje javnog poziva za učešće u konkursu.

U nastavku je dat pregled svih važećih pravnih akata na republičkom nivou, relevantnih za podsticaje u sektoru usluga:

1.	Strategija za podršku razvoja malih i srednjih preduzeća, preduzetništva i konkurentnosti za period od 2015. do 2020. godine („Službeni glasnik RS”, broj 35/15)
2.	Zakon o kontroli državne pomoći („Službeni glasnik RS”, broj 73/19)
3.	Uredba o pravilima za dodelu državne pomoći („Službeni glasnik RS”, br. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13 i 119/14)
4.	Zakon o ulaganjima („Službeni glasnik RS”, br. 89/15 i 95/18)
5.	Uredba o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja („Službeni glasnik RS”, broj 1/19)
6.	Uredba o utvrđivanju programa podrške malim i srednjim preduzećima za nabavku opreme u 2020. godini („Službeni glasnik RS”, br. 5/20 i 66/20)
7.	Uredba o utvrđivanju programa podsticanja preduzetništva kroz razvojne projekte u 2020. godini („Službeni glasnik RS”, broj 5/20)
8.	Uredba o utvrđivanju programa podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku za početnike u poslovanju u 2020. godini („Službeni glasnik RS”, broj 5/20)
9.	Uredba o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja u sektoru usluga hotelskog smeštaja („Službeni glasnik RS”, br. 33/19 i 42/19)
10.	Zakon o Fondu za razvoj Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 119/12 i 5/15)
11.	Program Fonda za razvoj Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 4/19)
12.	Zakon o inovacionoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, br. 110/05, 18/10 i 55/13)
13.	Pravilnik Fonda za inovacionu delatnost o pravilima za dodelu državne pomoći
14.	Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 38/15 i 113/17 – dr. zakon)
15.	Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 32/13)
16.	Pravilnik o kriterijumima, načinu i drugim pitanjima od značaja za sprovođenje mera aktivne politike zapošljavanja („Službeni glasnik RS”, br. 102/15, 5/17 i 9/18)
17.	Zakon o železnici („Službeni glasnik RS”, broj 41/18)

18.	Uredba o stimulativnim merama u cilju unapređenja kombinovanog transporta („Službeni glasnik RS”, br. 62/19 i 64/19 – ispr.)
19.	Uredba o uslovima, načinu i postupku oslobođenja od carinskih i drugih dažbina na uvoz opreme („Službeni glasnik RS”, broj 34/19)
20.	Zakonu o turizmu („Službeni glasnik RS”, broj 17/19)
21.	Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja sredstava za podsticanje unapređenja turističkog prometa domaćih turista na teritoriji Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 104/18)
22.	Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja kreditnih sredstava za podsticanje kvaliteta turističke ponude („Službeni glasnik RS”, broj 6/19)
23.	Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja sredstava za podsticanje unapređenja organizovanog turističkog prometa stranih turista na teritoriji Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 21/20)
24.	Uredba o utvrđivanju programa podrške razvoju i promociji ženskog inovacionog preduzetništva za 2020. godinu („Službeni glasnik RS”, broj 21/20)
25.	Uredba o utvrđivanju programa za promociju i popularizaciju inovacija i inovacionog preduzetništva za 2020. godinu („Službeni glasnik RS”, broj 21/20)
26.	Uredba o uslovima i kriterijumima usklađenosti državne pomoći radi otklanjanja ozbiljnog poremećaja u privredi prouzrokovanog epidemijom zarazne bolesti COVID-19 („Službeni glasnik RS”, br. 54/20 i 126/20)
27.	Uredba o uslovima i kriterijumima usklađenosti državne pomoći radi otklanjanja štetnih posledica prouzrokovanih epidemijom zarazne bolesti COVID-19 („Službeni glasnik RS”, br. 54/20 i 126/20)
28.	Uredba o utvrđivanju programa finansijske podrške privrednim subjektima za održavanje likvidnosti i obrtna sredstva u otežanim ekonomskim uslovima usled pandemije COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 („Službeni glasnik RS”, br. 54/20 i 57/20)
29.	Uredba o utvrđivanju garantne šeme kao mera podrške privredi za ublažavanje posledica pandemije bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 („Službeni glasnik RS”, broj 57/20)

B) Državna pomoć

Zakon o kontroli državne pomoći uređuje postupak kontrole državne pomoći i definiše državnu pomoć kao svaki stvarni ili potencijalni javni rashod ili umanjeno ostvarenje javnog prihoda, kojim se određeni učesnik na tržištu stavlja u povoljniji položaj u odnosu na konkurente ili se daje prednost proizvodnji određene robe i / ili usluga, kojom se narušava ili postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu i utiče na trgovinu između Republike Srbije i Evropske unije. Davalac državne pomoći je nadležni organ Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave i svako pravno lice koje raspolaže javnim sredstvima i dodeljuje državnu pomoć u bilo kom obliku.

Državna pomoć može se dodeliti kroz sledeće instrumente:

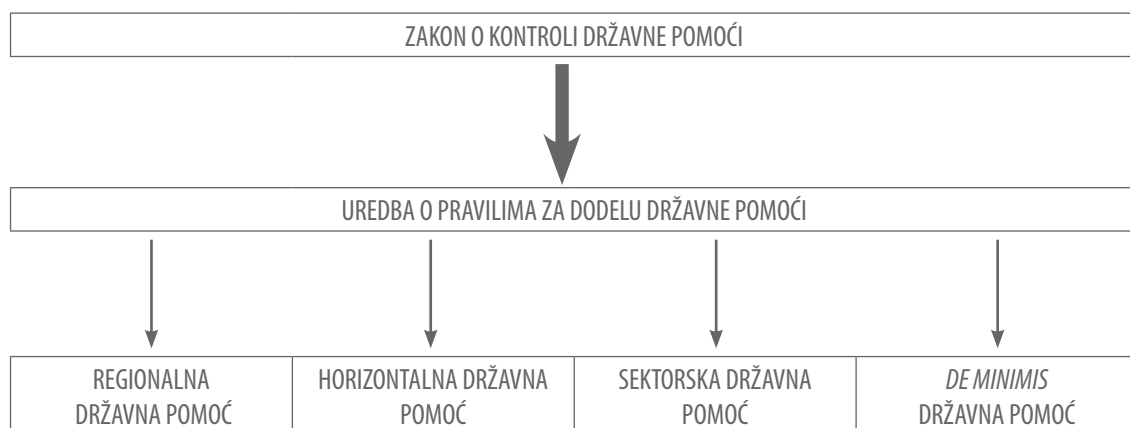
- subvencija (bespovratna sredstva) ili subvencionisana kamatna stopa na kredite;
- fiskalna olakšica (umanjenje ili oslobođenje od plaćanja poreza, doprinosa, carina i drugih fiskalnih dažbina);
- garancija države, svakog pravnog lica koje raspolaže i / ili upravlja javnim sredstvima ili drugog davaoca državne pomoći, data po uslovima povoljnijim od tržišnih;
- odricanje od dobiti i / ili dividende države, lokalne samouprave ili pravnog lica koje upravlja ili raspolaže javnim sredstvima;
- otpis duga prema državi, lokalnoj samoupravi ili pravnom licu koje upravlja ili raspolaže javnim sredstvima;
- prodaja ili korišćenje imovine u javnoj svojini po ceni nižoj od tržišne;
- kupovina ili korišćenje imovine po ceni višoj od tržišne od strane države, lokalne samouprave ili pravnog lica koje upravlja ili raspolaže javnim sredstvima; i
- druge instrumente u skladu sa ovim zakonom.

Pomoć koja je socijalnog karaktera, namenjena potrošačima bez diskriminacije u odnosu na poreklo robe, odnosno proizvoda, koji čine konkretnu pomoć, odnosno koja se dodeljuje radi otklanjanja štete prouzrokovane prirodnim nepogodama ili u drugim vanrednim situacijama u skladu sa zakonom kojim se uređuje smanjenje rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama, uvek je usklađena pomoć. Državna pomoć može biti usklađena ako se dodeljuje u skladu sa ovim zakonom, a naročito radi:

- unapređenja ekonomskog razvoja područja u Republici Srbiji sa izuzetno niskim životnim standardom ili s visokom stopom nezaposlenosti;
- otklanjanja ozbiljnog poremećaja u privredi Republike Srbije ili izvođenja određenog projekta od posebnog značaja za Republiku Srbiju i državu članicu Evropske unije;
- unapređenja razvoja određenih privrednih delatnosti ili određenih privrednih područja u Republici Srbiji, ako se time ne utiče na trgovinu između Republike Srbije i zemalja članica Evropske unije;
- unapređenja zaštite i očuvanja kulturnog nasleđa, ako se time ne narušava ili postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu i utiče na trgovinu između Republike Srbije i zemalja članica Evropske unije.

U skladu sa Uredbom o pravilima za dodelu državne pomoći propisane su kategorije državne pomoći. Na osnovu te podele razrađuju se dalje različiti oblici subvencija koji se mogu svrstati u neki od oblika državne pomoći. Kategorije državne pomoći su:

1. **Regionalna državna pomoć** koja se dalje deli prema primarnim ciljevima dodele, i to: investiciona državna pomoć, državna pomoć za novoosnovane male privredne subjekte i pomoć za operativno poslovanje;
2. **Horizontalna državna pomoć** koja se deli prema primarnim ciljevima dodele i to:
 - za male i srednje privredne subjekte;
 - za sanaciju i za restrukturisanje privrednog subjekta u teškoćama;
 - za zapošljavanje;
 - za zaštitu životne sredine;
 - za istraživanje, razvoj i inovacije;
 - za usavršavanje;
 - u obliku rizičnog kapitala;
 - u oblasti kulture.
3. **Sektorska državna pomoć** koja se dodeljuje za specifične vrste sektorske državne pomoći, za koje se propisuju posebna pravila za dodelu u sektoru proizvodnje čelika, vađenja uglja i u sektoru saobraćaja;
4. **Državna pomoć male vrednosti** (*de minimis* državna pomoć) koja može da se dodeli samo ukoliko nije moguće dodeliti pomoć na osnovu pravila za regionalnu, horizontalnu i sektorsku državnu pomoć. Pomoć male vrednosti je pomoć koja nema značajan uticaj na narušavanje konkurencije na tržištu i na trgovinu između Republike Srbije i zemalja članica Evropske unije.

C) Državna pomoć za likvidnost učesnika na tržištu za vreme trajanja pandemije COVID-19

Za vreme vanrednog stanja donet je čitav set uredbi u vezi s dodelom državne pomoći vezan za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi prouzrokovanog epidemijom zarazne bolesti COVID-19.

Tako su Uredbom o uslovima i kriterijumima usklađenosti državne pomoći radi otklanjanja ozbiljnog poremećaja u privredi prouzrokovanog epidemijom zarazne bolesti COVID-19 („Službeni glasnik RS”, br. 54/20 i 126/20) propisani sledeći oblici državne pomoći za likvidnost učesnika na tržištu:

- u obliku subvencije, otpisa duga, poreskih olakšica;
- u obliku subvencionisanih kamatnih stopa za kredite;
- u obliku garancija za kredite pod uslovima povoljnijim od tržišnih;
- u obliku odlaganja plaćanja poreza i / ili doprinosa za socijalno osiguranje;
- u obliku subvencija za plate zaposlenih radi izbegavanja otpuštanja tokom epidemije zarazne bolesti COVID-19;
- u obliku kratkoročnog osiguranja izvoza;
- radi pokrivanja dela fiksnih troškova.

Od navedenih oblika državne pomoći za likvidnost još uvek su aktuelni oblici pomoći u obliku povoljnih subvencionisanih kredita, garancija države za kredite koje plasiraju banke i pomoć radi pokrivanja dela fiksnih troškova.

I Državna pomoć za likvidnost učesnika na tržištu u obliku subvencionisanih kamatnih stopa za kredite dodeljuje se pojedinačnom učesniku na tržištu do 800.000 evra ili s kamatnim stopama koje su:

1. najmanje jednake osnovnoj referentnoj kamatnoj stopi ili drugoj referentnoj stopi koja se primenjivala na dan 1. januara 2020. godine, uvećanoj za maržu kreditnog rizika kako sledi:

Vrsta korisnika	Marža kreditnog rizika za kredite s rokom dospeća godinu dana	Marža kreditnog rizika za kredite s rokom dospeća 2–3 godine	Marža kreditnog rizika za kredite s rokom dospeća 4–6 godina
Preduzetnici, mikro, mala i srednja privredna društva	25 baznih poena	50 baznih poena	100 baznih poena
Velika privredna društva	50 baznih poena	100 baznih poena	200 baznih poena

2. iznos glavnice, za kredite s kamatom obračunatom na način s rokom dospeća posle 30. juna 2021. godine, ne sme preći:

- dvostruke godišnje rashode za plate korisnika državne pomoći (uključujući doprinose za socijalno osiguranje i trošak osoblja zaposlenog na lokaciji učesnika na tržištu, ali formalno na platnoj listi podgovarača ili drugog poslodavaca) za 2019. godinu ili za poslednju dostupnu godinu (ako je učesnik na tržištu osnovan od 1. januara 2019. godine maksimalni iznos kredita ne sme biti veći od procenjenih godišnjih rashoda za plate za prve dve godine poslovanja), ili
- 25% ukupnog prometa korisnika ostvarenog u 2019. godini.

Ugovor o kreditu ili drugi pravni osnov za dodelu državne pomoći mora biti potpisan najkasnije do 30. juna 2021. godine i ograničen na maksimalno šest godina.

II Državna pomoć za likvidnost učesnika na tržištu radi pokrivanja dela fiksnih troškova

Davalac može nadoknaditi deo fiksnih troškova poslovanja učesnicima na tržištu koji su usled epidemije zarazne bolesti COVID-19 smanjili ili obustavili svoje poslovne aktivnosti. Fiksni troškovi su troškovi koji nisu pokriveni iz dobiti ili iz drugog izvora (npr. iz osiguranja, drugih mera državne pomoći radi saniranja posledica epidemije zarazne bolesti COVID-19 i dr.). Državna pomoć za likvidnost učesnika na tržištu radi nadoknade dela fiksnih troškova je usklađena ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- da se državna pomoć dodeljuje najkasnije do 30. juna 2021. godine i pokriva deo fiksnih troškova koji su nastali u periodu između 1. marta 2020. godine i 30. juna 2021. godine;
- da se državna pomoć dodeljuje u obliku šeme, odnosno programa za učesnike na tržištu koji su pretrpeli pad prometa u navedenom periodu od najmanje 30% u odnosu na istovetan period u 2019. godini;
- da intenzitet državne pomoći ne prelazi 70% nepokrivenih fiksnih troškova učesnika na tržištu odnosno 90% nepokrivenih fiksnih troškova kod mikro i malih preduzeća;
- da nominalni iznos pojedinačne državne pomoći po učesniku na tržištu ne prelazi 3.000.000 evra.

III Državna pomoć za likvidnost učesnika na tržištu u obliku garancija za kredite pod uslovima povoljnijim od tržišnih

Na osnovu Uredbe o utvrđivanju garantne šeme kao mera podrške privredi za ublažavanje posledica pandemije bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 („Službeni glasnik RS”, broj 57/20) država je preuzela na sebe obavezu da kao garant izmiri potraživanja banke nastale po osnovu odobrenih kredita za likvidnost koje odobravaju banke privredi, a radi ublažavanja ekonomskih posledica nastalih usled pandemije bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2, radi povećanja likvidnosti privrednih subjekata.

Kredite mogu dobiti preduzetnici, mikro, mala i srednja privredna društva i poljoprivredna gazdinstva. Krediti su namenjeni za finansiranje likvidnosti i obrtnih sredstava. Ne mogu se koristiti za refinansiranje i prepravnu otplatu postojećih kredita kod banke u kojoj podnosi zahtev ili druge banke.

Republika Srbija može biti garant ako važe sledeći uslovi kredita:

- da je ugovor zaključen najkasnije 31.12.2020. godine, a da realizacija kredita počne najkasnije do 31.01.2021. godine;
- da je rok otplate do 36 meseci, računajući i grejs period, koji može trajati od 9 do 12 meseci;
- da je kredit odobren u dinarima ili evrima, a da se otplaćuje u mesečnim anuitetima;
- da kamatnu stopu određuje banka, ali ne u većem iznosu od jednomesečne stope *BELIBOR* uvećane za 2,5% za dinarske, odnosno jednomesečne stope *EURIBOR* uvećane za 3% za kredite odobrene u evrima;
- da su instrumenti obezbeđenja najmanje menica korisnika i većinskog vlasnika (min 25% udela);
- da korisnik kredita neće isplaćivati dividende ili vraćati pozajmice osnivača u prvih godinu dana;
- da tokom grejs perioda korisnik kredita neće vršiti prepravnu otplatu drugih kredita sa istom namenom kod bilo koje banke.

Maksimalni iznos kredita ne sme preći iznos od 25% prihoda korisnika kredita iz 2019. godine niti iznos od 3 miliona evra.

COVID-19 krediti za uslužne delatnosti

A) COVID-19 krediti za turizam, ugostiteljstvo i saobraćaj

Fond za razvoj pod posebnim uslovima odobrava COVID-19 kredite za likvidnost za turizam, ugostiteljstvo i putnički saobraćaj.

Dozvoljene delatnosti

Pravo na korišćenje sredstava imaju preduzetnici, mikro, mala i srednja privredna društva koja su u većinskom privatnom vlasništvu i koja obavljaju delatnost u sektoru turizma, ugostiteljstva i putničkog saobraćaja.

Privredne delatnosti u **sektoru turizma i ugostiteljstva** koje imaju pravo na ove kredite su: pomorski i priobalni prevoz putnika, prevoz tereta unutrašnjim plovnim putevima, hoteli i sličan smeštaj, uslužne delatnosti u vodenom saobraćaju, pomorski i priobalni prevoz tereta, ostale prateće delatnosti u saobraćaju, odmarališta i slični objekti za kraći boravak, delatnost kampova, auto-kampova i kampova za turističke prikolice, ostali smeštaj, restorani i pokretni ugostiteljski objekti, catering, ostale usluge pripremanja i posluživanja hrane, usluge pripremanja i posluživanja pica, delatnost reklamnih agencija, iznajmljivanje i lizing automobila i lakih motornih vozila, delatnost putničkih agencija, delatnost tur-operatora, ostale usluge rezervacije i delatnosti povezane s njima, organizovanje sastanaka i sajмова, delatnosti smeštajnih ustanova s medicinskom negom, izvođačka umetnost, druge umetničke delatnosti u okviru izvođačke umetnosti, zaštita i održavanje nepokretnih kulturnih dobara, kulturno-istorijskih lokacija, zgrada i sličnih turističkih spomenika.

Privredne delatnosti u **sektoru putničkog saobraćaja** su: gradski i prigradski kopneni prevoz putnika, ostali prevoz putnika u kopnenom saobraćaju, uslužne delatnosti u kopnenom saobraćaju.

Drugim rečima, povoljnije kreditne uslove mogu dobiti privredna društva i preduzetnici registrovani pod šiframa delatnosti: 5010, 5510, 5020, 5520, 5590, 5610, 5621, 5629, 5630, 7311, 7711, 7911, 7912, 7990, 8230, 8710, 9001, 9002, 9003, 4931, 4939. Za šifru delatnosti 5221 – uslužne delatnosti u kopnenom saobraćaju, povoljniji uslovi kreditiranja mogu se primeniti samo za privredne subjekte koji poseduju licencu za pružanje staničnih usluga, odnosno privremeno rešenje koje na osnovu Zakona o prevozu putnika izdaje *MGSJ*. Za šifru delatnosti 5222 – uslužne delatnosti u vodenom saobraćaju, povoljniji uslovi kreditiranja mogu se primeniti samo za privredne subjekte koji poseduju odobrenje za obavljanje lučke delatnosti izdato od strane Agencije za upravljanje lukama, i to privredna društva koja obavljaju lučke usluge u vezi sa isključivo ukrcavanjem / iskrcavanjem putnika. Za šifre delatnosti 5229 – ostale prateće delatnosti u saobraćaju, 5020 – pomorski i priobalni prevoz tereta i 5040 – prevoz tereta unutrašnjim plovnim putevima, povoljniji uslovi kreditiranja mogu se primeniti samo za privredne subjekte koji poseduju licencu za rad izdatu od strane *MGSJ*.

Korisnici sredstava

Pravo da podnesu zahtev za kredit po ovom programu imaju preduzetnici, mikro, mali i srednji privredni subjekti koji dostave zvanične redovne finansijske izveštaje za prethodne dve godine. Uslov koji se odnosi na finansijske izveštaje ne primenjuje se na preduzetnike koji nemaju obavezu podnošenja finansijskih izveštaja. Kredit se može odobriti i ako je u zvaničnim finansijskim izveštajima privrednog subjekta za jednu od poslednje dve godine iskazan neto gubitak, ali je ostvaren poslovni dobitak. Uslov koji moraju da ispune podnosioci zahteva je da nisu u teškoćama, da nad njima nije

pokrenut stečajni postupak, da se nad njima ne sprovodi postupak za unapred pripremljeni plan reorganizacije ili da na snazi nisu mere iz unapred pripremljenog plana reorganizacije (UPPR), da se nad njime ne sprovodi plan reorganizacije ili da na snazi nisu mere iz plana reorganizacije, finansijsko restrukturiranje ili postupak likvidacije.

Karakteristike kredita

Kredit se odobravaju i vraćaju u dinarima, otplata kredita vršiće se u mesečnim anuitetima, a u grejs periodu kamata se obračunava i pripisuje glavnom dugu. Ostali uslovi kredita su:

- rok otplate **do 5 godina** koji uključuje grejs period do 2 godine, ukupno trajanje kredita je do 24 meseca grejs perioda i do 36 meseci otplate;
- kamatna stopa je 1% na godišnjem nivou;
- maksimalan iznos kredita za jednog korisnika kredita s povezanim licima može biti:
 - za preduzetnike i mikro pravna lica do **20.000.000 dinara**,
 - za mala pravna lica do **80.000.000 dinara**, i
 - za srednja pravna lica do **180.000.000 dinara**.

Za razliku od uslova koji su propisani za sve ostale delatnosti (50% prihoda) privredni subjekti iz ovih branši mogu dobiti najviši iznos odobrenog kredita do 80% ostvarenih poslovnih prihoda po poslednjem predatom finansijskom izveštaju i mogu imati smanjenje broja zaposlenih u periodu od 15. marta 2020. godine do isteka tri meseca nakon puštanja sredstava u korišćenje.

Instrumenti obezbeđenja urednog vraćanja kredita

U zavisnosti od iznosa kredita, korisnici kredita dostavljaju sledeća sredstva obezbeđenja:

- do iznosa od 5.000.000 dinara menice korisnika kredita i jemstvo jednog ili više osnivača ili jemstvo fizičkog lica koje je zaposleno na neodređeno vreme, kod podnosioca zahteva za kredit ili drugog privrednog subjekta,
- do iznosa od 20.000.000 dinara, menice korisnika kredita, jemstvo jednog ili više osnivača i jemstvo povezanog pravnog lica ili jemstvo bonitetnog privrednog subjekta koji nije povezano pravno lice s korisnikom kredita,
- do iznosa od 80.000.000 dinara, menice korisnika kredita, jemstvo jednog ili više osnivača i jemstvo bonitetnog privrednog subjekta koji nije povezano pravno lice s korisnikom kredita,
- za iznos iznad 80.000.000 dinara, menice korisnika kredita, zaloga na opremi, robi i / ili vozilima u vlasništvu korisnika kredita ili zalagodavca i / ili hipoteka prvog reda.

Za klijente iz portfolija Fonda koji već imaju uspostavljene realne / odgovarajuće kolaterale, krediti će se odobravati uz kolateral višeg reda. Nepokretnosti, odnosno oprema, koje služe kao obezbeđenje po kreditima ne moraju biti osigurane i polisa ne mora biti vinkulirana u korist Fonda. Zaloga na opremi, robi i / ili vozilima ili hipoteka mogu biti obezbeđenje i za iznose kredita manje od 80.000.000 dinara. Ukoliko su osnivači lica koja su strani državljani ili privredna društva registrovana u inostranstvu u tom slučaju se ne dostavljaju menice osnivača.

Prijem zahteva se vrši dok se sredstva iz Programa ne utroše, a najkasnije do 10. decembra 2020. godine.

Rok za realizaciju svake pojedinačne odluke (puštanje kredita u tečaj) je 90 dana od datuma donošenja odluke Upravnog odbora Fonda. Posebni uslovi se mogu primeniti i na privredne subjekte kojima su odobrena sredstva pod uslovima utvrđenim Uredbom, ali samo u pogledu produženja grejs perioda i roka otplate kredita. Za produženje grejs perioda i roka otplate kredita potrebno je podneti novi zahtev na posebnu imejl adresu, definisanu za navedene kredite tus_prijemzahteva_covid19@fondzarazvoj.rs.

B) Krediti za likvidnost COVID-19 za ostale uslužne delatnosti

Dozvoljene delatnosti

Pravo na korišćenje sredstava imaju preduzetnici, zadruge, mikro, mala i srednja privredna društva koja su u većinskom privatnom ili zadružnom vlasništvu i koja obavljaju proizvodnu, uslužnu, trgovinsku i poljoprivrednu delatnost. Sredstva po ovom programu ne mogu se koristiti za organizovanje igara na sreću, lutrije i sl. delatnosti, promet nafte i naftnih derivata i proizvodnju i promet bilo kog proizvoda ili aktivnosti koje se prema domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima smatraju zabranjenim.

Korisnici sredstava

Preduzetnici, mikro, mala i srednja privredna društva koja dostave zvanične redovne finansijske izveštaje za prethodne dve godine. Kredit se može odobriti i ako je u zvaničnim finansijskim izveštajima privrednog subjekta, za jednu od poslednje dve godine, iskazan neto gubitak, ali je ostvaren poslovni dobitak.

Uslovi kredita

Osnovni uslov za realizaciju ovih kredita je da privredni subjekt u periodu od 15. marta 2020. godine pa do isteka tri meseca nakon puštanja sredstava u korišćenje ne smanjuje broj zaposlenih više od 10%, ne računajući zaposlene koji su s privrednim subjektom u privatnom sektoru zaključili ugovor o radu na određeno vreme pre 15. marta 2020. godine za period koji se završava u navedenom vremenskom okviru.

Dalje, privredni subjekti koji se opredele za korišćenje Programa, ne mogu isplaćivati dividende do kraja 2020. godine (moguća je isplata u akcijama).

Uslov koji moraju da ispune podnosioci zahteva je da nisu u teškoćama, da nad njima nije pokrenut stečajni postupak, da se nad njima ne sprovodi postupak za unapred pripremljeni plan reorganizacije ili da na snazi nisu mere iz unapred pripremljenog plana reorganizacije (UPPR), da se nad njime ne sprovodi plan reorganizacije ili da na snazi nisu mere iz plana reorganizacije, finansijsko restrukturiranje ili postupak likvidacije.

Dodatni uslovi propisani uslovima korišćenja sredstava Fonda za razvoj

Krediti se mogu koristiti za održavanje tekuće likvidnosti i nabavku obrtnih sredstava:

- za izmirivanje obaveza prema dobavljačima za nabavljeni materijal, gorivo, sirovine,
- za dopunu zaliha,
- za sezonske potrebe,
- za izmirenje obaveza prema državi,
- za zarade kao i sva druga plaćanja kojima se omogućava održavanje tekuće likvidnosti, osim za refinansiranje kredita kod poslovnih banaka, Fonda za razvoj i drugih finansijskih organizacija.

Uslovi kredita

Krediti se odobravaju i vraćaju u dinarima, otplata kredita vršiće se u mesečnim anuitetima, a u grejs periodu kamata se obračunava i pripisuje glavnom dugu. Ostali uslovi su:

- rok otplate do 36 meseci koji uključuje grejs period do 12 meseci, ukupno trajanje kredita je do 12 meseci grejsa i do 24 meseca otplate;
- kamatna stopa je 1% na godišnjem nivou;
- minimalni iznos kredita za privredna društva je 1.000.000 dinara, a za preduzetnike, zadruge i privredne subjekte registrovane u relevantnom registru 200.000 dinara;
- maksimalan iznos kredita za jednog korisnika kredita s povezanim licima može biti:
 1. za preduzetnike i mikro pravna lica do 10.000.000 dinara,
 2. za mala pravna lica do 40.000.000 dinara, i
 3. za srednja pravna lica do 120.000.000 dinara.

Dodatni kriterijumi za odobrenje kredita:

- za privredne subjekte najviši iznos odobrenog kredita može biti do 50% ostvarenih poslovnih prihoda po posljednjem predatom finansijskom izveštaju,
- za preduzetnike koji se paušalno oporezuju najviši iznos odobrenog kredita može biti do 50% ostvarenog prometa kod poslovnih banaka u 2019. godini,
- podnosilac zahteva za kredit nema blokadu računa dužu od 30 dana u kontinuitetu u prethodnih godinu dana, odnosno ukupno 90 dana s prekidima u poslednjih godinu dana,
- minimalna pojedinačna vrednost opreme koja se zalaže kod Fonda je 50.000 dinara,
- visina odobrenog kredita treba da bude u korelaciji s brojem radnika, na način da maksimalni iznos kredita (uz ispunjenje ostalih kriterijuma) može biti do 4.000.000 dinara ukoliko privredni subjekt ima zaposlenog jednog radnika (uključujući i osnivača).

Prijem zahteva dok se sredstva iz Programa ne utroše, a najkasnije do 10. decembra 2020. godine. Zahtevi i celokupna skenirana dokumentacija se dostavlja elektronskim putem na imejl adresu: prijemzahteva_covid19@fondzarazvoj.rs, a originali dokumenata se dostavljaju prilikom potpisivanja ugovora o kreditu.

Državna pomoć preko Fonda za razvoj

A) Pravni osnov

Zakonom o Fondu za razvoj Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 119/12 i 5/15) regulisano je poslovanje Fonda za razvoj koji obavlja, između ostalog, i poslove odobravanja kredita za podsticanje razvoja privrednih subjekata. Krediti i garancije iz sredstava Fonda mogu se odobravati privrednim subjektima koji su u većinskom privatnom ili državnom vlasništvu, osim javnim preduzećima. U nastavku je pregled aktuelnih kredita za koje se može konkurisati preko Fonda za razvoj, a koji predstavljaju *de minimis* državnu pomoć. Ove godine u odnosu na prethodnu, smanjena je kamatna stopa na deo koji se finansira iz kredita Fonda sa 1,5% na 1% kad je kredit obezbeđen bankarskom garancijom, odnosno sa 3% na 2% kada je obezbeđen drugim sredstvima obezbeđenja.

B) Program podsticanja preduzetništva kroz razvojne projekte u 2020. godini

U skladu sa Uredbom o utvrđivanju programa podsticanja preduzetništva kroz razvojne projekte u 2020. godini („Službeni glasnik RS”, broj 5/20) i Zakonom o budžetu odvojena su sredstva za podršku razvoju preduzetništva za subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u iznosu od 3.000.000.000 dinara, a od navedenih sredstava, 850.000.000 dinara namenjeno je za sprovođenje Programa podrške razvoju preduzetništva kroz razvojne projekte u 2020. godini. Sredstva predstavljaju *de minimis* državnu pomoć. Program sprovodi Ministarstvo privrede u saradnji s Fondom za razvoj Republike Srbije.

U odnosu na prošlogodišnji program smanjeno je učešće za trajna obrtna sredstva sa 20% na 10% i dozvoljena je nabavka računarske opreme iz ovih sredstava, kao i kupovina poslovnog prostora za privredne subjekte koji se bave informacionom tehnologijom i visokotehnološkim uslugama.

Sredstva opredeljena Programom namenjena su za:

- kupovinu, izgradnju, dogradnju, rekonstrukciju, adaptaciju, sanaciju, investiciono održavanje **proizvodnog prostora ili poslovnog prostora** koji je u sastavu proizvodnog prostora, ili prostora za skladištenje sopstvenih proizvoda, sirovina i repromaterijala. Izuzetno, za privredne subjekte koji se bave informacionom tehnologijom i visokotehnološkim uslugama, sredstva mogu biti upotrebljena za poslovni prostor koji je namenjen za potrebe obavljanja delatnosti;
- kupovinu nove ili polovne proizvodne i građevinske opreme (ne starije od pet godina), uključujući alate, kao i za dostavna vozila za prevoz sopstvenih proizvoda i druga transportna sredstva koja se koriste u procesu proizvodnje. Sredstva se ne mogu koristiti za nabavku ručnog alata, odnosno lakog teretnog vozila vrsta N1;
- **trajna obrtna sredstva**, koja mogu da čine najviše 10% ukupnog investicionog ulaganja;
- nabavku **softvera i računarske opreme**.

Po ovom programu **ne mogu se upotrebljavati sredstva** radi obavljanja sledećih delatnosti:

- primarna poljoprivredna proizvodnja;
- proizvodnja duvanskih proizvoda;
- izvođenje građevinskih radova od strane privrednih subjekata koji ne poseduju svoju građevinsku operativu potrebnu za izvođenje radova;
- saobraćaj i transport;
- svi oblici trgovinske delatnosti;

- uslužne delatnosti (uključujući usluge smeštaja, kao i konsultantske, marketinške, računovodstvene i usluge istraživanja tržišta), osim reciklaže, računarskog programiranja i drugih visokotehnoloških usluga;
- štampanje i umnožavanje audio i video zapisa, osim štamparskih usluga;
- organizovanje igara na sreću, lutrija i sličnih delatnosti;
- proizvodnja i prodaja naoružanja i vojne opreme;
- proizvodnja i promet nafte i derivata nafte;
- proizvodnja čelika, sintetičkih vlakana i vađenje uglja;
- proizvodnja i promet svih proizvoda ili aktivnosti koje se, prema domaćim propisima ili prihvaćenim međunarodnim sporazumima, smatraju zabranjenim.

Izuzetno, privredni subjekti koji obavljaju delatnost pripreme i posluživanja hrane i pića, mogu koristiti sredstva po ovom programu, ali samo za nabavku opreme za obavljanje delatnosti (isključujući sitan inventar), kao i za dostavna vozila za sopstvene potrebe (snabdevanje i distribucija sopstvenih proizvoda).

Za razliku od prošlogodišnjeg programa sredstva se mogu dodeliti i za delatnost proizvodnje alkoholnih pića, a pored malih i srednjih, ove godine i velika preduzeća su dobila mogućnost da konkurišu za sredstva. Za velika i srednja pravna lica moguće je odobriti maksimalno 40% ukupno planiranih bespovratnih sredstava po ovom programu.

Pravo da se prijave na javni poziv imaju preduzetnici, mikro, mali, srednji i veliki privredni subjekti i zadruga koji dostave zvanične finansijske izveštaje za prethodne dve godine, u kojima nije iskazan neto gubitak, s tim da zadruga moraju biti usklađene sa Zakonom o zadrugama i da su se bile podvrgle zadružnoj reviziji u poslednje dve godine. Takođe je potrebno da budu registrovani u APR-u najkasnije do 31. decembra 2017. godine, a za privredne subjekte koji podnose zahteve u vrednosti većoj od 12.500.000 dinara najkasnije do 31. decembra 2015. godine, odnosno najkasnije do 31. decembra 2016. godine nakon dostavljanja zvaničnih redovnih finansijskih izveštaja i za 2019. godinu. Pored toga potrebno je da su na dan 31. decembar 2019. godine privredni subjekti imali najmanje jednog zaposlenog.

Preduzeća koja zadovolje uslove Programa mogu ostvariti pravo na finansijsku podršku u iznosu do 20% bespovratnih sredstava od vrednosti investicionog ulaganja, odnosno do 30% bespovratnih sredstava za privredne subjekte koji pripadaju 4. grupi razvijenosti. Preostali iznos vrednosti projekta finansiraće se iz kredita Fonda, s tim da učešće trajnih obrtnih sredstava u iznosu ukupnih sredstava (kredit Fonda i bespovratna sredstva) može biti do 10%.

Maksimalni iznos bespovratnih sredstava je 12.500.000 dinara, a minimalni 250.000 dinara, rok otplate je deset godina, a kamatna stopa je 1% uz garanciju banke i 2% uz ostala sredstva obezbeđenja. Izuzetno za preduzetnike, minimalni iznos bespovratnih sredstava je 75.000 dinara, a rok otplate 8 godina. **Javni poziv je otvoren od 7. februara 2020. godine do utroška sredstava, a najkasnije do 31. decembra 2020. godine.**

Kriterijumi brzorastućeg razvoja

Preduzetnici, mikro, mala, srednja i velika pravna lica mogu podneti zahtev za finansiranje u ukupnoj vrednosti većoj od 12.500.000 dinara, ukoliko zadovoljavaju sledeće kriterijume za brzorastuće privredne subjekte:

- do dostavljanja zvaničnih redovnih finansijskih izveštaja za 2019. godinu, da su na dan 31. decembar 2015. godine imali najmanje pet (za srednje pravno lice 10, za veliko 50) zaposlenih i da su u periodu od 2015. do 2018. godine ostvarili prosečan godišnji rast poslovnih prihoda ili prosečan godišnji rast zaposlenih od minimum 20%;
- nakon dostavljanja zvaničnih redovnih finansijskih izveštaja za 2019. godinu, da su na dan 31. decembar 2016. godine imali najmanje pet (za srednje pravno lice 10, za veliko 50) i da su u periodu od 2016. do 2019. godine ostvarili prosečan godišnji rast prihoda od redovne delatnosti/poslovnih prihoda ili prosečan godišnji rast zaposlenih od minimum 20%.

Uslov za brzorastući razvoj je zadovoljen ukoliko su utvrđeni podaci za poslovni prihod ili broj zaposlenih u 2018. godini najmanje 1,728 puta veći nego u 2015. godini, odnosno ukoliko su utvrđeni podaci za prihod od redovne delatnosti / poslovni prihod ili broj zaposlenih u 2019. godini najmanje 1,728 puta veći nego u 2016. godini.

Preduzetnici, mikro, mala, srednja i velika pravna lica mogu podneti zahtev za finansiranje u ukupnoj vrednosti većoj od 30.000.000 dinara ukoliko, pored gorenavedenog uslova, imaju najmanje 35 (za srednje pravno lice 50, za veliko 250) zaposlenih na određeno ili neodređeno vreme na dan 31. decembar 2019. godine.

Subjekti koji posluju stabilno

Preduzetnici, mikro, mala, srednja i velika pravna lica mogu podneti zahtev za finansiranje u ukupnoj vrednosti većoj od 12.500.000 dinara i ukoliko zadovoljavaju sledeće kriterijume:

- do dostavljanja zvaničnih redovnih finansijskih izveštaja za 2019. godinu da su na dan 31. decembar 2015. godine imali najmanje deset (za veliko pravno lice 50) zaposlenih na određeno ili neodređeno vreme i da su u periodu od 2015. do 2018. godine zabeležili stabilan rast prihoda od redovne delatnosti / poslovnih prihoda i broja zaposlenih;
- nakon dostavljanja zvaničnih redovnih finansijskih izveštaja za 2019. godinu, da su na dan 31. decembar 2016. godine imali najmanje deset (za veliko pravno lice 50) zaposlenih na određeno ili neodređeno vreme i da su u periodu od 2016. do 2019. godine, zabeležili stabilan rast poslovnih prihoda i broja zaposlenih.

Preduzetnici, mikro, mala, srednja i velika pravna lica mogu podneti zahtev za finansiranje u ukupnoj vrednosti većoj od 30.000.000 dinara ukoliko, pored gorenavedenih uslova, imaju najmanje 35 deset (za srednje pravno lice 50, za veliko 250) zaposlenih na određeno ili neodređeno vreme na dan 31. decembar 2019. godine.

Ukoliko privredni subjekti koji su stabilno poslovali podnesu zahtev za finansiranje u ukupnoj vrednosti većoj od 50.000.000 dinara, maksimalan iznos bespovratnih sredstava koji može biti odobren iznosi 10.000.000 dinara. U tom slučaju smanjuje se procenat učešća bespovratnih sredstava na manje od 20% od ukupno traženih sredstava, odnosno 30% za privredne subjekte koji pripadaju 4. kategoriji razvijenosti, a uvećava se procenat kreditnih sredstava.

Rok otplate kredita:

- do deset godina u okviru koga je grejs period do jedne godine za pravna lica,
- do osam godina u okviru koga je grejs period do jedne godine za preduzetnike.

Kamatna stopa, uz primenu valutne klauzule:

- 1 % godišnje uz garanciju banke,
- 2% godišnje uz ostala sredstva obezbeđenja.

Obezbeđenje kredita:

- garancija ili avalirane menice poslovne banke, i / ili
- menica i menično ovlašćenje jemca / pristupioca dugu (ukoliko postoji jemstvo / pristupanje dugu drugog pravnog lica ili preduzetnika), a za kredite za preduzetnike maksimalnog iznosa do 500.000,00 dinara menice i menično ovlašćenje i / ili administrativna zabrana solidarnog jemca – fizičkog lica, i / ili
- menica i menično ovlašćenje osnivača/akcionara dužnika, i / ili
- hipoteka prvog reda na nepokretnostima, a u slučaju da je korisnik kredita registrovano poljoprivredno gazdinstvo – hipoteka na poljoprivrednom zemljištu, i / ili
- zaloga na postojećoj proizvodnoj opremi i drugim pokretnim stvarima, i / ili
- zaloga na akcijama/udelima privrednog društva, i
- menica i menično ovlašćenje dužnika.

Izuzetno, kod investicionih kredita za kupovinu opreme za iznose kredita do 10.000.000 dinara, kao osnovno sredstvo obezbeđenja moguće je uzimanje zaloge na postojećoj opremi i drugim pokretnim stvarima, uz obavezno uzimanje zaloge na opremi koja je predmet kupovine. U tom slučaju rok vraćanja kredita je do pet godina u okviru koga je grejs period do šest meseci. Javni poziv je otvoren od 7. februara 2020. godine sve dok se sredstva ne utroše, a najkasnije do 31.12.2020. godine.

C) Program podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku za početnike u poslovanju u 2020. godini

U skladu sa Uredbom o utvrđivanju programa podsticanja preduzetništva kroz finansijsku podršku za početnike u poslovanju u 2020. godini („Službeni glasnik RS”, broj 5/20) i Zakonom o budžetu odvojena su sredstva za podršku razvoju preduzetništva za subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u iznosu od 3.000.000.000 dinara, a od navedenih sredstava, 150.000.000 dinara, namenjeno je za realizaciju Programa podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku za početnike u poslovanju u 2020. godini. Sredstva predstavljaju *de minimis* državnu pomoć.

Sredstva su namenjena novoosnovanim preduzetnicima, mikro i malim privrednim društvima, koji su registrovani u APR-u najranije dve godine u odnosu na godinu podnošenja zahteva. To je značajna novina u odnosu na prošlogodišnji program koji je obuhvatao samo preduzeće osnovana godinu dana ranije. Proširena je lista preduzeća koja mogu konkurisati i na one osnovane tokom 2018. godine i na ona preduzeća koja se bave proizvodnjom alkohola. Novina je i da se sredstva sada mogu koristiti samo za tekuće održavanje poslovnog prostora do iznosa od 350.000 dinara, ali ne za adaptaciju ili rekonstrukciju kao pre.

Ulaganja koja se mogu finansirati u okviru ovog programa obuhvataju:

- tekuće održavanje poslovnog ili proizvodnog prostora do iznosa od 350.000 dinara od ukupnih sredstava za investiranje, bez obzira da li je objekat u kome se sprovode aktivnosti tekućeg održavanja u zakupu ili u vlasništvu podnosioca zahteva;
- kupovinu opreme (nove ili polovne, ne starije od pet godina);
- operativne troškove, koja mogu da učestvuju najviše do 20% u strukturi ukupnog investicionog ulaganja, koji su definisani uputstvom o sprovođenju programa.

Sredstva Programa se mogu odobriti isključivo ukoliko se, na osnovu raspoloživih informacija, može zaključiti da podnosilac zahteva i sva povezana lica imaju dobru poslovnu reputaciju. Privredni subjekti koji zadovolje uslove Programa mogu ostvariti pravo na finansijsku podršku u vidu bespovratnih sredstava u iznosu do 30% vrednosti ulaganja, odnosno do 40% bespovratnih sredstava za privredne subjekte koji pripadaju 4. grupi razvijenosti. Preostali iznos investicionog ulaganja privrednih društava i preduzetnika finansiraće se iz kredita Fonda pod sledećim uslovima:

Odnos 30%–70%

Iznos za pravna lica i preduzetnike	Kredit	Bespovratna sredstva	Ukupno
minimalni	280.000 dinara	120.000 dinara	400.000 dinara
maksimalni	4.200.000 dinara	1.800.000 dinara	6.000.000 dinara

Odnos 40%–60%

Iznos za pravna lica i preduzetnike	Kredit	Bespovratna sredstva	Ukupno
minimalni	240.000 dinara	160.000 dinara	400.000 dinara
maksimalni	3.600.000 dinara	2.400.000 dinara	6.000.000 dinara

Rok otplate od tri do pet godina u okviru koga je grejs period do jedne godine.

Kamatna stopa uz primenu valutne klauzule:

- 1% godišnje uz garanciju banke,
- 2% godišnje uz ostala sredstva obezbeđenja.

Obezbeđenje kredita:

- garancija poslovne banke ili
- hipoteka prvog reda na nepokretnostima do 1.000.000 dinara na zahtev klijenta, a preko 1.000.000 dinara obavezno, i / ili
- hipoteka na poljoprivrednom, šumskom zemljištu ili građevinskom zemljištu za iznos do 500.000 dinara, a deo kredita iznad ovog iznosa mora se obezbediti drugim instrumentima obezbeđenja, i / ili
- ugovorno jemstvo pravnih lica i preduzetnika, i / ili
- zaloga na postojećoj/budućoj opremi za iznos do 1.000.000 dinara, s tim da pojedinačna vrednost opreme koja se zalaže ne bude manja od 50.000 dinara, a deo kredita iznad ovog iznosa mora se obezbediti drugim instrumentima obezbeđenja, i / ili
- ugovorno jemstvo fizičkog lica za iznos do 500.000 dinara, a deo kredita iznad ovog iznosa mora se obezbediti drugim instrumentima obezbeđenja, i
- menica i menično ovlašćenje dužnika.

Tržišna vrednost instrumenata obezbeđenja u odnosu na iznos kredita mora da bude 1,2 : 1.

Sredstva po ovom programu ne mogu se koristiti u svrhu obavljanja sledećih delatnosti:

- primarna poljoprivredna proizvodnja koja obuhvata gajenje biljnih kultura i domaćih životinja i ostale namene u neposrednoj vezi s gajenjem biljaka i životinja, kao i čuvanje i skladištenje, a ne obuhvata hladnjače, sušare, opremu za pakovanje, sortiranje, preradu i sl.;
- trgovinska delatnost;
- organizovanje igara na sreću, lutrija i sličnih delatnosti;
- proizvodnja i prodaja oružja i vojne opreme;
- promet nafte i naftnih derivata;
- proizvodnja čelika, sintetičkih vlakana i vađenje uglja;
- proizvodnja i promet bilo kog proizvoda ili aktivnosti koje se, prema domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, smatraju zabranjenim;
- građevinarstvo, izuzev proizvodnje građevinskih proizvoda i završnih zanatskih radova u građevinarstvu;
- transport i saobraćaj, osim dostavnih vozila koja služe za prevoz sopstvenih proizvoda i drugih transportnih sredstava uključenih u proces proizvodnje (osim lakih teretnih vozila vrste N);
- finansijske usluge, usluge marketinga, konsultantske usluge, usluge istraživanja tržišta, ispitivanja javnog mnjenja i usluge turističkih agencija;
- proizvodnja duvana i duvanskih proizvoda.

Javni poziv je otvoren od 7. februara 2020. godine, sve dok se sredstva iz Programa ne utroše, a najkasnije do 31. decembra 2020. godine.

D) Krediti za trajna obrtna sredstva

Kredit je namenjen preduzetnicima, mikro, malim, srednjim i velikim pravnim licima u većinskom privatnom vlasništvu koja su registrovana u relevantnom registru, a koji dostave finansijske izveštaje za prethodne dve godine u kojima nije iskazan gubitak. Ovim kreditom finansiraju se trajna obrtna sredstva potrebna za finansiranje tekućih obaveza koje nastaju u redovnim poslovnim aktivnostima, a odnose se na nabavku sirovina i materijala, zaliha, kao i ostale proizvodne troškove, potraživanja od kupaca, obaveza prema dobavljačima.

Sredstva po ovom programu ne mogu koristiti za:

- organizovanje igara na sreću, lutrija i sličnih delatnosti;
- proizvodnju i promet bilo kog proizvoda ili aktivnosti koje se, prema domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, smatraju zabranjenim;
- promet nafte i naftnih derivate.

Kamatna stopa:

- 1% godišnje uz garanciju banke,
- 1,8% godišnje uz ostala sredstva obezbeđenja.

Maksimalan iznos kredita je 250.000.000 dinara ukoliko kredit nije obezbeđen bankarskom garancijom. Mora biti ispunjen uslov da imaju 50 radnika kako bi dobili maksimalan iznos kredita. Minimalni iznos kredita za pravna lica je 1.000.000 dinara. Rok otplate kredita je do 4 godine u okviru koga je grejs period do devet meseci.

E) Krediti za održavanje tekuće likvidnosti

Finansijska podrška je namenjena privrednim subjektima razvrstanim kao mikro, mala, srednja i velika u većinskom privatnom vlasništvu koja su registrovana u relevantnom registru, a koji dostave finansijske izveštaje za prethodne dve godine u kojima nije iskazan gubitak.

Sredstva po ovom Projektu se ne mogu koristiti za:

- organizovanje igara na sreću, lutrija i sličnih delatnosti;
- proizvodnju i promet bilo kog proizvoda ili aktivnosti koje se, prema domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, smatraju zabranjenim;
- promet nafte i naftnih derivate.

Rok otplate: do 18 meseci u okviru koga je grejs period do tri meseca. Kamatna stopa je spuštena sa 3,5% na 2,5% godišnje, uz ostala sredstva obezbeđenja.

Maksimalan iznos kredita je 250.000.000 dinara ukoliko kredit nije obezbeđen bankarskom garancijom. Mora biti ispunjen uslov da imaju 50 radnika kako bi dobili maksimalan iznos kredita. Minimalni iznos kredita za pravna lica je 1.000.000 dinara.

F) Kratkoročni krediti

Finansijska podrška je namenjena privrednim subjektima razvrstanim kao preduzetnici, mikro, mala, srednja i velika pravna lica u većinskom privatnom vlasništvu koja su registrovana u APR-u, a koji dostave finansijske izveštaje za prethodne dve godine u kojima nije iskazan gubitak. Kratkoročni krediti se odobravaju privrednim subjektima za povremena obrtna sredstva, za podsticanje konkurentnosti i likvidnosti domaće privrede.

Sredstva po ovom Projektu se ne mogu koristiti za:

- organizovanje igara na sreću, lutrija i sličnih delatnosti;
- proizvodnju i promet bilo kog proizvoda ili aktivnosti koje se, prema domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, smatraju zabranjenim;
- promet nafte i naftnih derivata.

Rok otplate od 3 do 12 meseci. Kamatna stopa je 2,5% uz obezbeđenje kredita. Za pravna lica mora biti ispunjen uslov da imaju 50 radnika kako bi dobili maksimalan iznos kredita (u skladu sa iznosom bankarske garancije). Minimalni iznos kredita za pravna lica je 1.000.000 dinara.

G) Investicioni krediti

Finansijska podrška je namenjena privrednim subjektima razvrstanim kao preduzetnici, mikro, mala, srednja i velika pravna lica u većinskom privatnom vlasništvu koja su registrovana u APR-u, a koji dostave finansijske izveštaje za prethodne dve godine u kojima nije iskazan gubitak.

Ovaj kredit preporučuje se preduzećima kojima su neophodna sredstva za finansiranje nabavke opreme, mašina i postrojenja, izgradnju ili kupovinu proizvodnog ili poslovnog prostora. Moguće je refundiranje sredstava ukoliko su ulaganja vršena u periodu od šest meseci pre podnošenja zahteva za kredit, a odnose se na predmetnu investiciju. Za nabavku trajnih obrtnih sredstava može se koristiti 20% od ukupnog kredita.

Sredstva po ovom programu se ne mogu koristiti za:

- organizovanje igara na sreću, lutrija i sličnih delatnosti;
- proizvodnju i promet bilo kog proizvoda ili aktivnosti koje se, prema domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, smatraju zabranjenim;
- promet nafte i naftnih derivata.

Rok otplate:

- Jedna do četiri godine u okviru koga je grejs period do devet meseci za preduzetnike za trajna obrtna sredstva;
- Dve do osam godina u okviru koga je grejs period do jedne godine za preduzetnike za investicione projekte;
- Tri do deset godina u okviru koga je grejs period do jedne godine za pravna lica za investicione projekte.

Kamatna stopa je 1% uz garanciju banke, a 1,8% uz ostala sredstva obezbeđenja.

Maksimalan iznos kredita je 250.000.000 dinara ukoliko je kredit obezbeđen hipotekom nad nepokretnošću, s tim da za pravna lica mora biti ispunjen uslov da imaju 50 radnika kako bi dobili maksimalan iznos kredita. Minimalni iznos kredita za pravna lica je 1.000.000 dinara.

H) Program promocije preduzetništva i zapošljavanja

Ukupna raspoloživa sredstva Programa iznose 300.000.000 dinara, a program sprovodi Kancelarija za upravljanje javnim ulaganjima, u saradnji s Fondom za razvoj Republike Srbije i Privredne komore Srbije i uz stručnu podršku KFW. Korisnici programa su: novoosnovani preduzetnici, poljoprivredna gazdinstva, mikro i mala privredna društva starosti do dve godine, kao i svi koji su zainteresovani za otpočinjanje sopstvenog biznisa. Program podstiče finansiranje: mladih preduzetnika starosti 18–35 godina, žena preduzetnica, povratnika i preduzetnika koji ulažu u poljoprivredni sektor. MMSP i preduzetnici moraju biti početnici u poslovanju. Ukoliko privredi subjekat već posluje, ne može postojati duže od 24 meseca u trenutku podnošenja zahteva.

Program uključuje četiri komponente:

- garanciju za kredite odobrene od strane poslovnih banaka koje su putem javnog poziva izabrane da učestvuju u Programu. Garancija pokriva 60% svakog individualnog kredita;
- odobrenje povoljnih bankarskih kredita od strane partnerskih banaka;
- isplatu bespovratnih sredstava;
- pružanje stručne, besplatne pomoći i podrške u izradi poslovnog plana i daljem poslovanju kroz mentoring program koji sprovodi Privredna komora Srbije.

Privredni subjekti koji zadovolje uslove Programa mogu ostvariti pravo na finansijsku podršku u vidu bespovratnih sredstava u iznosu do 20% u zavisnosti od iznosa investicije. Bespovratna sredstva korisnicima koji uspešno otplate kredit u iznosu do 20% ukupnog investicionog ulaganja, a maksimalno do 360.000 dinara.

Povoljni bankarski krediti u maksimalnom iznosu od 3.600.000 dinara dodeljivaće se za finansiranje investicija kao i za obrtna sredstva, uz povoljne uslove otplate i pogodnosti u vidu niže kamatne stope koja je fiksna u maksimalnom iznosu do 5,99% na godišnjem nivou. Kolateral može biti samo predmet finansiranja, a maksimalni troškovi i naknade koje banka naplaćuje korisniku kredita su do 1% jednokratno. Program se realizuje preko sledećih banaka: *Raiffeisen* banka, *UniCredit* banka i Banka *Poštanska štedionica*.

Kredit se mogu koristiti za:

- operativne troškove (utvrđeni su internim aktima banke) – period otplate za kredite za operativne troškove ne prelazi 36 mesečnih rata s maksimalnim periodom počka od tri meseca;
- investiciona ulaganja (nabavka proizvodne opreme, mašina, postrojenja, sadnica, kupovina ili adaptacija poslovnog ili proizvodnog prostora itd.) – period otplate za investicione kredite ne prelazi 60 meseci s maksimalnim periodom počka od 6 meseci.

U slučaju kombinovanja operativni troškovi mogu da učestvuju najviše do 30% u strukturi ukupnog investicionog ulaganja.

Sredstva kredita se ne mogu koristiti za finansiranje obavljanja delatnosti čije finansiranje nije dozvoljeno prema poslednjoj listi takvih delatnosti koju je izdala Međunarodna finansijska korporacija (*IFC*) i finansiranje ostalih delatnosti čije bi finansiranje bilo u suprotnosti s domaćim propisima, zaključenim međunarodnim ugovorima ili namenom i ciljevima ovog programa.

Prijava za program: program sprovodi Kancelarija za upravljanje javnim ulaganjima, u saradnji s Fondom za razvoj i Privrednom komorom Srbije. Kandidati se prijavljuju popunjavanjem obrasca za prijavu za učestvovanje na petodnevnoj obuci, koji je potrebno u potpunosti popuniti i elektronskom poštom dostaviti na imejl adresu: startup@pks.rs. Nakon pohađane petodnevne obuke, kandidati dobijaju sertifikat o uspešno završenoj obuci, koji je sastavni deo obavezne dokumentacije pred odlazak u partnersku banku, ali banka samostalno odlučuje o dodeli kredita. Odluka o prihvatanju zahteva i dodeli bespovratnih sredstava mora da sadrži obaveštenje korisniku da mu se dodeljuje *de minimis* državna pomoć. **Poziv je otvoren od 24. oktobra 2020. godine i traje dok se ne dostigne broj od dodatnih 500 prijavljenih privrednih subjekata.**

Podsticaji preko Nacionalne službe za zapošljavanje

A) Pravni okvir

Pored Uredbe o kontroli državne pomoći podsticaji za zapošljavanje (*de minimis* i horizontalna državna pomoć) uređeni su posebnim zakonima kojima se uređuje zapošljavanje i usvojenim Nacionalnim akcionim planom zapošljavanja. Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 38/15 i 113/17 – dr. zakon) propisane su mere aktivne politike zapošljavanja.

Jedna od tih mera su subvencije za zapošljavanje koje poslodavac može da ostvari za zapošljavanje nezaposlenih, i to:

- na novootvorenim radnim mestima;
- na upražnjenim radnim mestima, ako se radi o licima koja pripadaju kategoriji teže zapošljivih lica;
- u drugom slučaju utvrđenom Akcionim planom.

Druga mera aktivne politike zapošljavanja jeste podrška samozapošljavanju, a to su sredstva i stručna pomoć koju može da ostvari nezaposleni koji osniva: radnju, zadrugu, poljoprivredno gazdinstvo ili drugi oblik preduzetništva ili udruživanje s više nezaposlenih, kao i osnivanje privrednog društva ukoliko osnivač zasniva u njemu radni odnos.

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 32/13) propisane su podsticajne mere usmerene na podizanje motivacije, zapošljavanje i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom. Poslodavac koji zaposli osobe sa invaliditetom koje se zapošljavaju pod posebnim uslovima može da ostvari pravo na refundaciju primerenih troškova prilagođavanja radnog mesta za zapošljavanje tih lica, prema propisima o državnoj pomoći. Ako zaposli na neodređeno vreme osobu sa invaliditetom bez radnog iskustva, ima pravo na subvenciju zarade za tu osobu u trajanju od 12 meseci koja iznosi do 75% ukupnih troškova zarade s pripadajućim doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, ali ne više od iznosa minimalne zarade utvrđene u skladu s propisima o radu, a ostvaruje se prema propisima o državnoj pomoći.

Pravilnik o kriterijumima, načinu i drugim pitanjima od značaja za sprovođenje mera aktivne politike zapošljavanja („Službeni glasnik RS”, br. 102/15, 5/17 i 9/18) bliže uređuje razne vrste subvencija u cilju podsticanja zapošljavanja. Nacionalni akcioni plan zapošljavanja za svaku godinu propisuje mere aktivne politike zapošljavanja, na osnovu kojeg se objavljuju javni pozivi za razne programe. Na osnovu zadatih kriterijuma sastavlja se rang-lista onih koji mogu da dobiju subvencije, što znači da neće svi koji konkurišu automatski dobiti subvencije, nego najbolje rangirani podnosioci zahteva.

B) Subvencije za zapošljavanje

• **Subvencija za otvaranje novih radnih mesta** je državna pomoć male vrednosti (*de minimis* državna pomoć) koja se odobrava poslodavcima u jednokratnom iznosu radi zapošljavanja nezaposlenih na novootvorenim radnim mestima. Pravo može da ostvari poslodavac, pod uslovom da zapošljava nezaposlena lica sa evidencije Nacionalne službe na novootvorenim radnim mestima i ispuni ostale uslove definisane javnim pozivom. **Nesubvencionisane delatnosti su trgovina, popravka motornih vozila, taksi prevoz, brokerski poslovi, kockanje i klađenje.**

Sredstva dodeljena po osnovu subvencije za zapošljavanje nezaposlenih lica iz kategorije teže zapošljivih na novootvorenim radnim mestima su *de minimis* državna pomoć i mogu ih dobiti preduzetnici i pravna lica kod kojih je udeo privatnog kapitala u vlasničkoj strukturi 100% koja su registrovana najmanje tri meseca pre datuma podnošenja

zahteva. U cilju zaključivanja ugovora podnosilac zahteva je u obavezi da dostavi i odgovarajuća sredstva obezbeđenja ispunjenja ugovornih obaveza. Datum zasnivanja radnog odnosa lica koja se zapošljavaju mora da bude nakon donete odluke o odobravanju subvencije, a najkasnije do datuma potpisivanja ugovora.

- **Subvencija za zapošljavanje na upražnjenim radnim mestima** je državna pomoć male vrednosti (*de minimis* državna pomoć) koja se može odobriti poslodavcima u jednokratnom iznosu radi zapošljavanja nezaposlenih lica koja pripadaju kategoriji teže zapošljivih, u skladu sa zakonom i Akcionim planom. Iako su ovakve subvencije predviđene zakonom i pravilnikom, trenutno nisu raspisani javni pozivi za ovu kategoriju subvencija. **Nije objavljen javni poziv te nije moguće aplicirati.**

C) Subvencije za osobe sa invaliditetom

- **Subvencija zarade za osobe sa invaliditetom bez radnog iskustva u 2020. godini**

Poslodavac koji na neodređeno vreme zaposli osobu sa invaliditetom bez radnog iskustva, ima pravo na subvenciju zarade za tu osobu, u trajanju od 12 meseci od dana zasnivanja radnog odnosa. Subvencija zarade se odobrava u visini do 75% ukupnih troškova zarade s pripadajućim doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, ali ne više od iznosa minimalne zarade, pod uslovom da zapošljava osobu sa invaliditetom prijavljenu na evidenciju nezaposlenih koja nema radnog iskustva na poslovima na kojima se zapošljava i da poslodavac obavlja delatnost minimum tri meseca pre podnošenja zahteva za subvenciju zarade, u radnom odnosu ima najmanje jedno zaposleno lice itd. Subvenciju ne mogu dobiti privredni subjekti u sektoru uglja. **Javni konkurs je objavljen u februaru, a prijave se primaju do kraja 2020. godine.**

- **Subvencija za podršku osobama sa invaliditetom u 2020. godini**

Poslodavac koji zaposli osobu sa invaliditetom, koja se zapošljava pod posebnim uslovima, može da ostvari pravo na refundaciju primerenih troškova prilagođavanja radnog mesta za zapošljavanje tog lica, što podrazumeva tehničko i tehnološko opremanje radnog mesta, sredstava za rad, prostora i opreme u skladu s mogućnostima i potrebama osobe sa invaliditetom. Poslodavac koji na neodređeno vreme zaposli osobu sa invaliditetom kojoj je potrebna stručna podrška na radnom mestu može ostvariti pravo na refundaciju troškova zarade za lice koje je angažovano na pružanju stručne podrške novozaposlenoj osobi sa invaliditetom kroz savetovanje, osposobljavanje, usluge asistencije na radnom mestu, praćenje pri radu, razvoj ličnih metoda rada i ocenjivanje efikasnosti, a može se odobriti poslodavcu samo za vreme dok pruža pomoć zaposlenima sa invaliditetom, a najduže 12 meseci.

U skladu s javnim pozivom moguće je ostvariti:

- Refundaciju troškova zarade licu angažovanom na pružanju podrške na radnom mestu — radna asistencija — samo za vreme dok pruža stručnu pomoć, a najduže 12 meseci, a maksimalno u visini do **50.000 dinara** mesečno. Radni odnos s licem koje pruža stručnu podršku mora biti zasnovan najkasnije do dana zapošljavanja osobe sa invaliditetom za koju se traži stručna podrška i da lice koje pruža stručnu podršku ima najmanje srednje obrazovanje i 12 meseci profesionalnog iskustva u oblastima u kojima pruža stručnu podršku.
- Refundacija primerenih troškova prilagođavanja radnog mesta u jednokratnom iznosu, što podrazumeva tehničko i tehnološko opremanje radnog mesta, sredstava za rad, prostora i opreme, u skladu s mogućnostima i potrebama zaposlene osobe sa invaliditetom, u jednokratnom iznosu do **400.000 dinara po osobi sa invaliditetom**. Visina refundacije troškova podrške ne sme da bude veća od 100% opravdanih dodatnih troškova. Posebni uslovi koje treba ispuniti su da je prilagođavanje radnog mesta u skladu sa izvršenom procenom radne sposobnosti osobe sa invaliditetom.

Javni konkurs za refundaciju troškova podrške osobama sa invaliditetom koje se zapošljavaju pod posebnim uslovima u 2020. godini je objavljen u februaru i otvoren je do kraja 2020. godine.

F) Kriterijumi za stručnu analizu investicionih projekta:

- reference ulagača;
- procenat nezaposlenih lica čije kvalifikacije odgovaraju delatnosti ulagača;
- broj visokokvalifikovanih lica koji se zapošljavaju realizacijom investicionog projekta;
- visina i vrsta ulaganja;
- tehnološki nivo delatnosti koja je predmet ulaganja;
- prethodna saradnja s dobavljačima i planirani udeo domaćih dobavljača;
- efekti investicije na zaposlene;
- prethodni i planirani obim međunarodnog i ukupnog prometa;
- finansijsko-tržišna ocena investicionog projekta.

G) Postupak prijave za dodelu sredstava

Investitor može dostaviti RAS-u Pismo o namerama o realizaciji investicionog projekta koje sadrži, između ostalog, podatke o delatnosti, planiranoj visini ulaganja i broju novih radnih mesta. Na osnovu ovih podataka, RAS dostavlja investitoru obaveštenje o mogućem nivou podsticaja. Ovo obaveštenje je pravno neobavezujuće i sadrži informaciju da o dodeli i visini sredstava odlučuje Savet nakon utvrđivanja svih uslova za dodelu sredstava. Na osnovu podataka iz Pisma o namerama, Agencija dostavlja ulagaču obaveštenje o mogućem nivou podsticaja, ostavljajući mu rok od 30 dana da se izjasni. Ako Agencija utvrdi da je reč o investicionom projektu od posebnog značaja, uz dostavljanje ulagaču obaveštenja Agencija obaveštava ministarstvo nadležno za poslove privrede i Savet o postojanju projekta od posebnog značaja.

Ulagrač koji namerava da realizuje ulaganje treba da podnese Agenciji Prijavu za dodelu sredstava na propisanom obrascu, na srpskom jeziku radi utvrđivanja ispunjenosti uslova za dodelu sredstava, bez prethodnog dostavljanja Pisma o namerama ili nakon prijema obaveštenja o mogućem nivou podsticaja. Na osnovu Prijave za dodelu sredstava Agencija vrši stručnu analizu investicionog projekta i obaveštava ulagača o visini podsticaja koje će predložiti Savetu i dostavlja mu nacrt ugovora o dodeli sredstava podsticaja. Stručna analiza investicionog projekta sadrži analizu mogućeg iznosa sredstava.

H) Carinsko oslobođenje na uvoz opreme ulagača

Carinska povlastica je oslobođenje od plaćanja uvoznih dažbina na uvoz opreme, a korisnik carinske povlastice je privredno društvo registrovano u Republici Srbiji za obavljanje delatnosti za koje je dozvoljena dodela podsticaja u skladu s propisima kojima se uređuju kriterijumi, uslovi i način privlačenja direktnih investicija, a koje je uvoznik opreme za koju se odobravaju carinske povlastice.

Maksimalni dozvoljeni iznosi sredstava podsticaja:

- za velika privredna društva može se utvrditi najviše do 50% opravdanih troškova za realizaciju investicionog projekta;
- za srednje privredno društvo može se utvrditi najviše do 60% opravdanih troškova;
- za mala privredna društva najviše do 70% opravdanih troškova za realizaciju investicionog projekta.

Ostvarivanje prava na oslobođenje:

- u skladu s pravilima za dodelu regionalne investicione državne pomoći, za privredne subjekte koji su korisnici sredstava podsticaja po ugovoru o dodeli sredstava podsticaja;
- u skladu s pravilima za dodelu *de minimis* državne pomoći, za privredne subjekte koji nisu korisnici sredstava po ugovoru o dodeli sredstava podsticaja.

Pravo na carinsku povlasticu se ne može ostvariti za nabavku opreme u sektorima koji su propisani Zakonom o ulaganjima, a može se koristiti do visine upisanog nenovčanog uloga u privredno društvo. Iznos carinske povlastice može se dodeliti do iznosa koji:

- kada se sabere sa iznosom dodeljenih sredstava podsticaja ne prelazi maksimalno dozvoljeni iznos gorenaveden, za privredna društva koja su korisnici sredstava po ugovoru o dodeli sredstava podsticaja;
- ne prelazi gornju granicu *de minimis* državne pomoći u iznosu od 23.000.000 dinara po jednom ulagaču u bilo kom periodu u toku tri uzastopne fiskalne godine, u skladu s propisima kojima se uređuju pravila za dodelu i kontrolu državne pomoći, za privredna društva koja nisu korisnici sredstava po ugovoru o dodeli sredstava podsticaja.

Rok za ostvarenje prava na oslobođenje je dve godine od dana registracije zabeležbe odluke privrednog društva o ulaganju ili registracije povećanja kapitala. Oprema se ne može otuđiti, dati drugom na upotrebu ili koristiti u druge svrhe u roku od tri godine.

Podsticaji prema Zakonu o ulaganjima

A) Pravni osnov

U skladu sa Zakonom o ulaganjima („Službeni glasnik RS”, br. 89/15 i 95/18) donete su u januaru 2019. godine dve uredbe o dodeli podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja, a u maju i treća uredba:

- Uredba o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja („Službeni glasnik RS”, broj 1/19);
- Uredba o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja u oblasti proizvodnje prehrambenih proizvoda („Službeni glasnik RS”, broj 1/19);
- Uredba o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja u sektoru usluga hotelskog smeštaja („Službeni glasnik RS”, br. 33/19 i 42/19).

B) Podela investicija u skladu sa Uredbom o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja („Službeni glasnik RS”, broj 1/19) je na:

- Investicije od posebnog značaja,
- Investicije koje nisu investicije od posebnog značaja.

Ulaganje od posebnog značaja predstavlja ulaganje čije ostvarenje bi bitno uticalo na dalji razvoj privrede Republike Srbije, unapređenje konkurentnosti privrede i Republike Srbije kao investicione lokacije i njen ravnomeran regionalni razvoj u odnosu na predmet ulaganja i teritorijalnu koncentraciju određenih privrednih grana i privrednih delatnosti i kod kojeg je ulaganje:

- u osnovna sredstva veće od 5 miliona evra ili otvaranje više od 500 novih radnih mesta, ili
- u osnovna sredstva veće od 2 miliona evra ili otvaranje više od 100 novih radnih mesta za treću ili četvrtu grupu opština prema stepenu razvijenosti, odnosno u devastirano područje,
- ulaganje na osnovu usvojenih bilateralnih sporazuma.

U skladu sa uredbama o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja u oblasti proizvodnje prehrambenih proizvoda i hotelskog smeštaja ne pravi se podela na investicije od posebnog značaja i ostale investicije.

C) Pravo na učestvovanje u postupku dodele sredstava

U skladu s prvom Uredbom sredstva se **moгу dodeliti** za realizaciju investicionih projekata u proizvodnom sektoru i za projekte usluga servisnih centara. Usluge servisnih centara i podrška poslovnim operacijama jesu usluge koje se pružaju putem informaciono-komunikacionih tehnologija prevashodno korisnicima van teritorije Republike Srbije.

Takođe, u skladu s drugom Uredbom, pravo na učestvovanje u postupku dodele sredstava imaju ulagači koji prijave investicione projekte u oblasti proizvodnje prehrambenih proizvoda, a koji se pre početka realizacije investicionog projekta prijave za dodelu sredstava, pri čemu proizvodnja prehrambenih proizvoda obuhvata preradu proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva radi dobijanja hrane za ljude ili životinje, a uključena je i proizvodnja različitih međufaznih proizvoda. Izuzetno, za delatnosti koje se smatraju trgovinom na malo proizvodima proizvođača koji poseduju svoje radnje (npr. one koje se obavljaju u pekarama, poslastičarnicama ili mesarama koje prodaju svoje proizvode) **ne mogu se dodeliti** podsticaji, u smislu ove uredbe.

Takođe, sredstva se **ne mogu koristiti** za finansiranje investicionih projekata u sektoru: saobraćaja, razvoja softvera, ugostiteljstva, igara na sreću, trgovine, proizvodnje sintetičkih vlakana, uglja i čelika, rudarstva, duvana i duvanskih prerađevina, oružja i municije, brodogradnje pomorskih trgovačkih plovila na sopstveni pogon preko 100 bruto registrovanih tona, aerodroma, komunalnom sektoru i sektoru energetike, širokopojasne mreže, ribarstva i akvakulture. U skladu s trećom uredbom pravo na dodelu sredstava imaju investitori u sektoru hotelskog smeštaja kada je vrednost investicionog projekta minimum 2 miliona evra i kojim se zapošljava bar 70 novih zaposlenih.

D) Ograničavajući uslovi

Sredstva mogu biti dodeljena samo pod sledećim uslovima:

- da se investicija održi na istoj lokaciji u jedinici lokalne samouprave u kojoj se realizuje ulaganje, najmanje 5 godina nakon realizacije projekta za velike privredne subjekte, odnosno najmanje 3 godine za male i srednje privredne subjekte;
- da se dostignuti broj zaposlenih nakon realizacije investicionog projekta ne smanjuje u periodu 5 godina za velike privredne subjekte, odnosno 3 godine za male i srednje privredne subjekte;
- korisnik sredstava je dužan da svakom zaposlenom redovno isplaćuje osnovnu zaradu najmanje u visini 120% minimalne zarade;
- rok za realizaciju investicionog projekta i otvaranje novih radnih mesta povezanih sa investicionim projektom je 3 godine od dana zaključenja ugovora o dodeli sredstava podsticaja, a koji se nakon zaključenja može produžiti najviše na pet godina;
- ukupan iznos sredstava koja se mogu dodeliti u skladu sa ovom uredbom i drugih podsticaja određuje se u apsolutnom iznosu, pri čemu ne sme da pređe gornju granicu do koje je dozvoljeno dodeliti ukupan iznos državne pomoći u skladu s propisima kojima se uređuju pravila za dodelu državne pomoći.

E) Vrsta i visina sredstava koja mogu biti dodeljena za investicije

Korisnik sredstava dužan je da obezbedi učešće od najmanje 25% opravdanih troškova iz sopstvenih sredstava ili iz drugih izvora, koji ne sadrže državnu pomoć. Maksimalna visina sredstava koja može biti dodeljena za investicione projekte:

- velikim privrednim subjektima do 50% opravdanih troškova;
- srednjim privrednim subjektima do 60% opravdanih troškova;
- malim privrednim subjektima do 70% opravdanih troškova.

Visina sredstava koja može biti dodeljena za investicione projekte za velika preduzeća		
za opravdane troškove ulaganja do 50 miliona evra	za deo opravdanih troškova ulaganja iznad 50 miliona evra, a do 100 miliona evra	za deo opravdanih troškova ulaganja preko 100 miliona evra
max do 50%	max do 25%	max do 17%
Opravdani troškovi su ulaganja u materijalna i nematerijalna sredstva ili troškovi bruto zarada u dvogodišnjem periodu nakon realizacije investicije.		

Uslovi za dodelu sredstava prikazani su u nastavku za investicione projekte u proizvodnji i usluge servisnih centara:

Nivo razvijenosti opštine (grupa jedinice lokalne samouprave)	Minimalan broj novozaposlenih (novootvorenih radnih mesta)	Minimalan broj novozaposlenih (novootvorenih radnih mesta)	Odobreni podsticaji	Savet može dodatno da odobri	
			Podsticaji za opravdane troškove dvogodišnjih bruto zarada	Dodatak na visinu ulaganja u osnovna sredstva	Dodatni podsticaji za radno intenzivne projekte
I	50	500.000	20%, maksimum 3.000 evra po novootvorenom radnom mestu	+10%	za 200 – 500 novozaposlenih + 10% od iznosa troškova dvogodišnjih bruto plata
II	40	400.000	25%, maksimum 4.000 evra po novootvorenom radnom mestu	+15%	
III	30	300.000	30%, maksimum 5.000 evra po novootvorenom radnom mestu	+20%	
IV	20	200.000	35%, maksimum 6.000 evra po novootvorenom radnom mestu	+25%	
Devastirana područja	10	100.000	40%, maksimum 7.000 evra po novootvorenom radnom mestu	+30%	za više od 1.000 novozaposlenih + 20% od iznosa troškova dvogodišnjih bruto plata
Usluge servisnih centara	15	150.000	-	-	za više od 1.000 novozaposlenih + 20% od iznosa troškova dvogodišnjih bruto plata

Korisniku sredstava čiji investicioni projekat nije ulaganje od posebnog značaja odobrava se povećanje iznosa bespovratnih sredstava u visini od 10% iznosa opravdanih troškova ulaganja u osnovna sredstva, bez obzira na nivo razvijenosti opštine (prema skali u tabeli). Dok je za projekte od posebnog značaja moguće dodeliti (ne obavezno) ova sredstva, za ostale investicije se svakako odobravaju u navedenom procentualnom iznosu.

U sektoru usluga hotelskog smeštaja sredstva se mogu dodeliti za investicione projekte čija je minimalna vrednost 2 miliona evra i kojima se obezbeđuje zapošljavanje najmanje 70 novih zaposlenih na neodređeno vreme, prema sledećoj skali:

Nivo razvijenosti opštine	Podsticaji za opravdane troškove dvogodišnjih bruto zarada	Dodatak na visinu ulaganja u osnovna sredstva
I	20%, maksimum 3.000 evra po novootvorenom radnom mestu	za ulaganja do 30 miliona evra – 20%
II	25%, maksimum 4.000 evra po novootvorenom radnom mestu	
III	30%, maksimum 5.000 evra po novootvorenom radnom mestu	
IV	35%, maksimum 6.000 evra po novootvorenom radnom mestu	
Devastirana područja	40%, maksimum 7.000 evra po novootvorenom radnom mestu	za ulaganja preko 30 miliona evra dodatnih 10%

Državna pomoć preko Razvojne agencije Srbije

A) Pravni osnov

U skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći kao i Zakonom o ulaganjima koji uređuje poslovanje Razvojne agencije Srbije, u ovom momentu otvoreni su programi podrške (oblik državne pomoći) za koje se aplicira na osnovu javnih poziva koje raspisuje Razvojna agencija Srbije.

B) Program podrške digitalnoj transformaciji MMSP

Ukupan budžet Programa iznosi 70.000.000 dinara. Pravo na učešće ima MMSP koje ispunjava sledeće uslove kumulativno:

- da je, u trenutku objavljivanja javnog poziva, registrovano u APR-u Republike Srbije najmanje dve godine;
- da je u većinskom privatnom vlasništvu;
- da ima izrađenu Strategiju digitalne transformacije od strane Sertifikovanog konsultanta;
- projektna aktivnost koja se odnosi na implementaciju rešenja predviđenog Strategijom digitalne transformacije ne može biti započeta pre donošenja odluke od strane RAS;
- sertifikovani konsultant koji je zadužen za izradu Strategije digitalne transformacije, pružanje podrške pri izradi RAS aplikativnog formulara i verifikaciju implementiranog rešenja ne može biti angažovan u fazi implementacije rešenja predviđenog Strategijom digitalne transformacije.

Raspoloživa sredstva se odobravaju kao sufinansiranje u visini do 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, za svaku projektnu aktivnost, po principu refundacije. Maksimalan iznos odobrenih sredstava po korisniku je 600.000 dinara. Rok za završetak projektnih aktivnosti i realizaciju plaćanja u okviru odobrenog projekta je 12 meseci od datuma potpisivanja ugovora sa RAS. Sredstva se dodeljuju kao državna pomoć male vrednosti (*de minimis* državna pomoć).

Sredstva iz ovog programa namenjena su za sufinansiranje:

- implementacije rešenja predviđenog Strategijom digitalne transformacije (unapređenja / uvođenja novih: poslovnih procesa, poslovnih modela, proizvoda i usluga);
- usluga pruženih od strane sertifikovanog konsultanta (izrada Strategije digitalne transformacije, podrška pri izradi RAS aplikativnog formulara i verifikacija implementiranog rešenja).

Opravdani troškovi projektnih aktivnosti su troškovi koji ispunjavaju sledeće uslove:

- da su nastali tokom realizacije projekta;
- da su navedeni u planiranom budžetu projekta;
- da su direktno vezani za aktivnosti koje se podržavaju kroz ovaj program.

Troškovi koji se odnose na projektnu aktivnost koju realizuje sertifikovani konsultant mogu biti u trajanju od najviše deset konsultant dana, i to: izrada Strategije digitalne transformacije – do šest konsultant dana, podrška pri izradi RAS aplikativnog formulara – do dva konsultant dana, verifikacija implementiranog rešenja – do dva konsultant dana.

Javni poziv je otvoren 2. avgusta 2019. godine i traje do utroška sredstava.

Podsticaji za kombinovani transport

A) Pravni osnov

U skladu sa Uredbom o dodeli državne pomoći, privrednom subjektu koji obavlja delatnost saobraćaja može se dodeliti podsticaj i za kombinovani transport tereta, saobraćaj u unutrašnjoj plovidbi i vazdušni saobraćaj.

Državna pomoć u saobraćaju može se dodeliti u cilju zamene drumskog transporta tereta železničkim transportom, kao i u cilju unapređenja ovog kombinovanog transporta i dodeljuje se isključivo kao investiciona državna pomoć.

Opravdani troškovi za dodelu državne pomoći za kombinovani transport tereta su ukupni investicioni troškovi:

- izgradnje i prilagođavanja terminala kombinovanog transporta, uključujući i opremu za špediciju;
- procenjenih većih troškova opreme za kombinovani transport koja se odnosi na: kontejnere za drumski transport, posebna vozila i kontejnere za kombinovani transport, primenu polunosača za olakšavanje utovara, primenu početne i kasnije drumske transportne opreme i primenu opreme za kopnenu navigaciju;
- inovativni troškovi špedicije i logističkih sistema, posebno intermodalnih informacija i komunikacionih sistema za poboljšanje ponude kombinovanog transporta;
- kupovina brzih lokomotiva radi pružanja novih, kvalitetnijih usluga u kombinovanom transportu, preusmeravajući transport tereta s drumskog na železnički.

Visina državne pomoći utvrđuje se, i to:

- do 50% opravdanih troškova iz člana 91. stav 2. tačka 1) ove uredbe;
- do 100% opravdanih troškova iz člana 91. stav 2. tačka 2) ove uredbe;
- do 30% opravdanih troškova iz člana 91. stav 2. tačka 3) ove uredbe;
- do 30% opravdanih troškova iz člana 91. stav 2. tačka 4) ove uredbe u toku jednogodišnjeg pilot-projekta.

Državna pomoć može se dodeliti za saobraćaj u unutrašnjoj plovidbi, i to za:

- ulaganja u infrastrukturu terminala u lukama i pristaništima;
- ulaganja u stacionarnu i prenosivu opremu, potrebnu za utovar i istovar u lukama i pristaništima.

Opravdani troškovi za dodelu državne pomoći za saobraćaj u unutrašnjoj plovidbi su troškovi razvoja novih ili dodatnih transportnih kapaciteta u unutrašnjoj plovidbi, čija visina se utvrđuje do 50% opravdanih troškova.

Državna pomoć može se dodeliti avio-prevoznicima za otvaranje novih linija između regionalnog i nacionalnog aerodroma ili regionalnog i aerodroma u drugim zemljama, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

- da avio-prevoznik poseduje važeće uverenje o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta;
- da nova linija ili novi red letenja bude održiv dugoročno, a državna pomoć mora biti degresivna i vremenski ograničena;
- da uspostavljanju nove linije prethodi izrada poslovnog plana koji će potvrditi celishodnost linije i posle prestanka dodele državne pomoći;
- da se državna pomoć dodeljuje najduže pet godina, a visina državne pomoći u bilo kojoj godini ne može biti veća od 50% opravdanih troškova u toj godini, niti veća od 40% ukupnih opravdanih troškova u celom periodu;

- da opravdani troškovi obuhvataju ukupne troškove otvaranja nove linije koji se odnose na početne komercijalne i troškove marketinga, kao i troškove smeštaja letačkog osoblja u okviru aerodroma;
- da se dodela državne pomoći obustavi kada se dostignu ciljevi u smislu broja putnika ili rentabilnosti nove linije, a ako se to ostvari pre isteka predviđenog roka;
- da je dodela državne pomoći povezana s neto povećanjem broja prevezenih putnika;
- da postupak dodele državne pomoći za otvaranje novih vazdušnih linija bude javan i da omogući svim zainteresovanim avio-prevoznicima da, pod jednakim uslovima, ponude svoje usluge;
- da je davalac državne pomoći dužan da objavi godišnju listu linija za koje je dodeljena državna pomoć za svaki aerodrom, navodeći izvore državne pomoći, korisnika i broj putnika.

B) Kombinovani transport

Zakon o železnici („Službeni glasnik RS”, broj 41/18) propisuje da Vlada bliže uređuje državnu pomoć i stimulative mere u cilju unapređenja kombinovanog transporta, u skladu s propisima koji regulišu ovu oblast. Tako su Uredbom o stimulatvnm merama u cilju unapređenja kombinovanog transporta propisane podsticajne mere za razvoj kombinovanog transporta. Propisano je da kombinovani transport obuhvata prevoz tovarne jedinice (kontejner ili izmenjivi transportni sud) ili drumskog vozila kod koga se veći deo prevoznog puta obavlja železnicom, a početni i završni deo prevoznog puta drumskim transportom na što je moguće kraćim rastojanjima.

Stimulative mere dodeljuju se privrednim subjektima preko kojih se realizuje kombinovani transport, a to su:

- vlasnici i upravljači terminala za kombinovani transport;
- operateri za železnički i drumski transport;
- operateri kombinovanog transporta;
- upravljači železničke infrastrukture i špedicije.

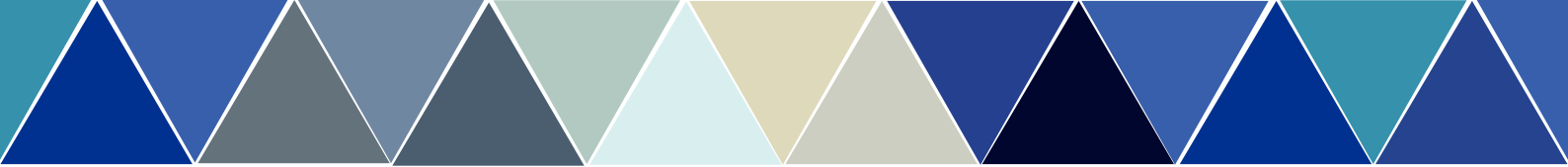
Stimulative mere koje se odnose na ukupne investicione troškove dodeljuju se za:

- izgradnju i rekonstrukciju terminala za kombinovani transport (infrastruktura), uključujući i pretovarnu opremu i mehanizaciju na terminalima;
- opremu za obavljanje kombinovanog transporta: intermodalne transportne jedinice i poluprikolice za drumski transport kontejnera;
- informacione i komunikacione sisteme, inovativnu opremu koju koriste privredni subjekti i carina u kombinovanom transportu;
- železnička vozna sredstva: lokomotive i specijalizovani vagoni za kombinovani transport.

Finansijska sredstva obezbeđuju se u okviru raspoloživih sredstava u budžetu Republike Srbije, kao i iz fondova međunarodne razvojne pomoći u skladu s propisima.

Visina stimulatvnm mera koje mogu biti dodeljene u odnosu na ukupne investicione troškove utvrđena je tako da je moguće dodeliti sredstva u iznosu:

- do 50% od investicionih troškova za izgradnju i rekonstrukciju terminala;
- do 100% od investicionih troškova za opremu za obavljanje kombinovanog transporta;
- do 30% od investicionih troškova za informacione i komunikacione sisteme;
- do 30% od investicionih troškova za železnička vozna sredstva.

Stimulativne mere se ne mogu dodeliti privrednim subjektima:

- u teškoćama (privredni subjekt kome je ugrožen opstanak na tržištu, odnosno koji u poslednjoj godini poslovanja beleži smanjenje ukupnog prihoda, rast gubitaka, rast zaliha, višak kapaciteta, smanjenje novčanih tokova i rast duga);
- koji imaju dospele, a neizmirene obaveze prema Republici Srbiji;
- kod kojih je znatno smanjen broj zaposlenih u prethodnih 12 meseci od datuma podnošenja prijave (30% i više).

Odluku o sprovođenju javnog poziva radi dodeljivanja stimulativnih mera donosi Ministarstvo, a Uredba je u primeni od 1. januara 2020. godine. **Usled pandemije zarazne bolesti COVID-19 sredstva predviđena budžetom za ove namene su preusmerena na suzbijanje negativnih efekata pandemije na privredu, pa se očekuje da budu dostupna 2021. godine.**

Podsticaji za turizam

A) Pravni osnov

Prema Zakonu o turizmu („Službeni glasnik RS”, broj 17/19) propisane su mere podsticaja za:

- učešće u finansiranju izrade strategijskih master planova, programa razvoja turističkih proizvoda, programa razvoja turizma, studija izvodljivosti turističkih projekata, urbanističkih planova turističkih mesta i mesta za odmor;
- učešće u finansiranju promotivnih aktivnosti turističkih destinacija i turističkih mesta, turističko-kulturnih i turističkih manifestacija u zemlji i inostranstvu, kao i programe edukacije i usavršavanje veština zaposlenih u turizmu;
- učešće u finansiranju izrade projekta zaštite prirode, životne sredine, prirodnih resursa i kulturne baštine turističkog mesta;
- učešće u finansiranju unapređenja ekoloških standarda, energetske efikasnosti, korišćenja obnovljivih izvora energije, a u cilju unapređenja turizma i ugostiteljstva;
- učešće u finansiranju razvoja nacionalnog turističkog brenda;
- učešće u finansiranju unapređenja digitalizacije i drugih inovativnih rešenja, a u cilju unapređenja turizma i ugostiteljstva;
- učešće u finansiranju projekata unapređenja saobraćajne povezanosti sa strateškim tržištima, značajnim za razvoj turizma u Republici Srbiji;
- podsticanje izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja javnog karaktera, značajnih za unapređenje kvaliteta turističke ponude;
- unapređenje postojeće turističke ponude i intenziviranje njenog korišćenja;
- podsticanje unapređenja turističkog prometa domaćih turista i organizovanog turističkog prometa stranih turista na teritoriji Republike Srbije;
- učešće u finansiranju projekata razvoja i unapređenja ruralnog turizma i ugostiteljstva;
- učešće u finansiranju projekata od posebnog značaja za razvoj turizma i ugostiteljstva u Republici Srbiji.

Zahtev za korišćenje sredstava podnosi se Ministarstvu za turizam. Ministar donosi rešenje o prenosu namenskih sredstava iz budžeta Republike Srbije, odnosno zaključuje ugovor o korišćenju podsticajnih sredstava. Svi konkursi po ovom osnovu su zatvoreni krajem novembra za ovu godinu.

B) Javni poziv Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija za dodelu subvencija za podršku radu turističkih agencija organizatora turističkih putovanja

Kao hitna mera pomoći turističkom sektoru Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija raspisalo je javni poziv za dodelu subvencija za podršku radu turističkih agencija organizatora turističkih putovanja zbog poteškoća u poslovanju prouzrokovanih epidemijom bolesti COVID-19, izazvane virusom SARS-CoV-2 do iznosa od 150.000.000 dinara iz sredstava opredeljenih Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2020. godinu. Sredstva utvrđena ovim programom dodeljuju se bespovratno, kao *de minimis* državna pomoć.

Način korišćenja sredstava

Subvencije se dodeljuju turističkim agencijama na ime pokrića troškova u vezi sa obezbeđenjem garancije putovanja. Isplata subvencija će se vršiti u zavisnosti od kategorije licence:

- licenca kategorije A 10, maksimalno do 2.250 evra;
- licenca kategorije A 15, maksimalno do 2.500 evra;
- licenca kategorije A 20, maksimalno do 3.000 evra;

- licenca kategorije A 25, maksimalno do 3.500 evra;
- licenca kategorije A 35, maksimalno do 4.000 evra;
- licenca kategorije A 40, maksimalno do 5.000 evra.

Pravo na korišćenje sredstava i uslovi

Pravo na korišćenje bespovratnih sredstava imaju privredna društva, druga pravna lica ili preduzetnici, registrovana u odgovarajućem registru i koja poseduju licencu organizatora putovanja i potrebno je da ispunjavaju sledeće uslove:

- da je obezbedila garanciju putovanja;
- da nad turističkom agencijom nije pokrenut stečajni postupak;
- da se nad turističkom agencijom ne sprovodi postupak za unapred pripremljeni plan reorganizacije ili da na snazi nisu mere iz unapred pripremljenog plana reorganizacije (UPPR);
- da se nad turističkom agencijom ne sprovodi plan reorganizacije ili da na snazi nisu mere iz plana reorganizacije, finansijsko restrukturiranje ili postupak likvidacije.

Zahtev za korišćenje subvencija i prilozi

Obrazac zahteva za korišćenje sredstava se može preuzeti sa veb-sajta: www.mtt.gov.rs. Pored uredno popunjenog zahteva za dodelu subvencija, podnosioci zahteva prilažu i sledeće dokaze:

- potvrda o troškovima premije osiguranja i fotokopija ugovora o osiguranju, ili
- potvrda o visini naknade za izdavanje bankarske garancije i fotokopija ugovora o izdavanju bankarske garancije, ili
- potvrda o troškovima osiguranja koju izdaje ugovarač osiguranja i fotokopija ugovora sa ugovaračem osiguranja.

Rok za podnošenje zahteva je 10. decembar 2020. godine.

Centar za strateške analize, analitiku, planiranje i publikacije

U cilju informisanja članica i stručne javnosti o aktuelnostima u ekonomskom okruženju, a na osnovu komunikacije sa privrednim subjektima i interne baze podataka, kreirane u saradnji sa relevantnim institucijama i privredom, Centar objavljuje redovno sledeće ekonomske izveštaje i analize:

Makroekonomski indikatori (godišnji pregled) – tabelarni pregled osnovnih pokazatelja ekonomskih kretanja u Republici Srbiji.

Makroekonomski okvir (godišnji i kvartalni pregled) – pregled najznačajnijih makroekonomskih performansi, aktuelnih trendova, monetarnih i fiskalnih pokazatelja domaće privrede.

Sektorske analize PKS – detaljan pregled ekonomske aktivnosti, podrške privredi, aktuelnih dešavanja, inicijativa, propisa, aktuelnih tema po privrednim granama u zemlji prikazan u PKS elektronskim biltenima devetnaest udruženja, koji se objavljuju tromesečno.

Poslovna aktivnost privrednih subjekata u Srbiji – izveštaj Privredne komore Srbije na osnovu ankete o trendovima u poslovnoj aktivnosti privrede.

Podsticaji po sektorima privrede – detaljan pregled svih vrsta podsticaja za sektore poljoprivrede, industrije i usluga na republičkom nivou.

Pogodnosti za ulaganja u Republici Srbiji – pregled različitih pogodnosti za investiranje u Srbiji.

Inovacije – detaljan pregled i analiza aktuelnosti i trendova u oblasti istraživanja i razvoja, kao i inovacija u domaćoj privredi.

Makroekonomske analize i trendovi (MAT) – najuticajniji stručni časopis u oblasti makroekonomskih istraživanja u zemlji.

Barometar – publikacija prati konjunkturu u domaćoj industriji i mesečno informiše o pokazateljima privrednih očekivanja.

Poslovni skok – publikacija "Poslovni skok" se priprema za istoimenu konferenciju, koja se organizuje u regionalnim privrednim komorama s ciljem poboljšanja poslovne klime u zemlji.

Standardizovani spoljnotrgovinski i ekonomski izveštaji - sadrže mesečne i godišnje podatke o spoljnotrgovinskoj robnoj razmeni, a pristup je omogućen svim privrednim subjektima koji su registrovani i prijavljeni na **PKS portal**.

Članicama su, po posebnim zahtevima, na raspolaganju informacije o istraživanju tržišta Srbije (analiza po privrednim granama, regionima i opštinama, bilateralna saradnja sa inostranstvom), kao i informisanje o aktuelnostima i trendovima na međunarodnom finansijskom i robnom tržištu.

Kontakt

Privredna komora Srbije
Resavska 15
11000 Beograd

T: 0800 808 809

www.pks.rs
E: bis@pks.rs

#PKS
@Privrednakomora